

Marika

*Kile Jozaama pe pu wa wu Ja Yesu Kirisa
kaa yu ge, Marika wo nigama*

Jɔɔ wu jɛ Marika wɛ?

Marika bi bye Yesu wo tudunmɔɔ ke ni shuun wu ni wɛ, ga w'a Barinabasi ni Pɔli tege pu wo labye wu na (Kapyegeee 12:25). Wu nu mege ki bye Mariyama (Kapyegeee 12:12). Wu to we ni Barinabasi wo to wu bye cebooloo (Kolose Sheen 4:10). W'a Tudunmɔɔ Pyɛeri be tege wu wo labye wu na (1 Pyɛeri 5:13). Pyɛeri Egilizi w'a wii na wee mu Marika ya wu wo Kile Jozaama pu ta, bani wee w'a wu kalaa. Wu Girekii mege ki jɛ Marika, ga mege ka be ki bye wu na Heburuu jomɔ pu ni na Yohana. Wee w'a pe Kile Jozaama pe ka.

We Jozaama Kitabu we kakana juɔɔ

Piimu jɛ Yawutuu wɛ, pee mu Marika ya pe Jozaama pe tun. P'a li shee wɛe na na Kile Ja wu jɛ Yesu, Kile wo sefeere ti jɛ wemu ni ge. W'a ceepuuro lɔ na pye sipya, na ganha na wuyɛ pyi: Sipya Ja. W'a pa wu ba kapyengee pyi sipyii mu, wu pu juɔɔ wolo (Marika 10:45).

Jozaama Kitabu wu kafila jugboyo

Marika 1:1-13 Yohana Batizelipye wo Kile jomɔ yere ni Yesu batizeli ni wu labye wu jɔkɔɔnrɔ.

Marika 1:14—8:30 Yesu ya labye wemu pye Galile fiige ki ni ge, Yesu ya li shee na: «Kile saanra t'a teeɛe yi na.» Le wu bi byi ge, lee be bi li shee can na: W'a yama fee cuuɔɔ, na jinaa kɔri yeege sipyii ni, na yu ni sefeere ni. Ga sipyii bi puyɛ yegee wu keree na na: «We ná we di jɛ sipya weke wɛ?»

Marika 8:31—10:52 Kanhama pe pu da ba nɔ Yesu na Zheruzalemu ni ge, w'a pee kaa yu.

Marika 11:1—16:8 Yesu cewusana Zheruzalemu kabanuyo na.

Marika 16:9-20 Yesu ya jɛ na foro xu ni, na wuyɛ shee wu kalaapiire ta na.

Marika funɔɔ wa mu be di li ce ba Orome shen sɔrsii juɔɔfɔɔ w'a yi jo we na: «Can na Kile Ja ye pyaa ki jɛ we ná we.» (Marika 15:39).

Yohana Batizelipye wo Kile jomɔ yere

(Macoo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

1 ¹ Kile Jozaama pe pu wa wu Ja Yesu Kirisa kaa yu ge, pu ɲɔkɔɲɔɲɔ ti wa te. ² Kile tudunmɔɔ Ezayi ya li ka Yesu shizhaa na na: «Li wii, n’a na tudunmɔ we tun ma jahagbaa na wu ma koo li yàa yaha.»*
³ «Wu mujuu l’a fòro siwaga ki ni na: «Yi Kafɔɔ wu koo li yàa! Yi wu korogoo ki tii!»*
⁴ Mu Yohana bye siwaga ki ni, na Kile jomɔ pu yere pyi sipyii pu mu na pu daajeje jo pu jurumu wu na p’i batize, kɔnhɔ pu jurumu w’i yafa pu mu. ⁵ Zhude fiige ki beeri ni Zheruzalemu sheen beeri pu bi se Yohana y’iri, na yeree pu jurumu wu na, na puye kaan Yohana wu mu wu na batizeni Zhuruden Gba lɔhɔ ki ni. ⁶ Yohana ye pyaa, ɲɔhɔyɔ shiire fàya yi bye wu na, sɛɛɛ di ɲe wu yapɔɔ. Kabeeye ni wegeye funɲɔ sere, yee yi bye wu ɲɔlige. ⁷ W’a bi Kile Kafila wu yu na: «We w’a ma ne kadugo ge, wee fanha k’a ɲehɛ ne wogo na. Na leele, na wu tanhaya meere be sanha, ne yaa ni lee ni we: ⁸ Ne yee batize lɔhɔ ni, ga wee na ba yi batize Fefɛere Munaa ni.»

Yesu batizeli ni wu nɔwuuro

(Macoo 3:13—4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Wee tuun wu ni a Yesu di ba na y’iri Galile Nazareti ni. A Yohana di wu batize|batizeli Zhuruden Gba lɔhɔ ki ni. ¹⁰ Yesu na foro lɔhɔ ki ni, taapile ni a wu fugba wu ɲɔ ɲa k’a mugi, a Fefɛere Munaa di digi wu na, ba gbegbe shazhira ɲe we. ¹¹ A mujuu la di foro fugba wu ni na: «Mu ɲe ne nidaan Ja, mu kaa ya dan ne ni tehene baa.»
¹² Ba yee ya jo we, a Fefɛere Munaa l’i gari ni Yesu ni siwaga ki ni. ¹³ A wu cabyaa kelee shishɛere (40) pye siwaga ki ni, Shitaanni na wu taanna na wii. Wu bye yacoyo niɲe ni, melekee di wu keree yari.

Na Yesu yaha Galile ni

(Macoo 4:12-17; Luka 4:14-15)

¹⁴ Yohana na le xɔ kaso wu ni, Yesu ya kari Galile fiige ki ni, na she Kile wo Jozaama pe yu wà, ¹⁵ na yu: «Tuun w’a nɔ, Kile saanra t’a tɛɲe. Yi yere yi jurumu wu na, y’i dà Kile Jozaama pu na!»

* 1:2 Malaki 3:1 * 1:3 Ezayi 40:3

Yesu kalaapiire nizhiilee pu yirigana

(Macao 4:18-22; Luka 5:1-11)

¹⁶Caɲa ka na Yesu yaha wu na doroo Galile Gba wu ɲɔ ki na, a wu fyashaa shuun ɲa: Simɔ ni wu ceborona Andire. Jɔ̃ pu bi waa gba loho ki ni. ¹⁷A Yesu di pu pye: «Yi taha na feni, di yi pye sipyii shavεε.» ¹⁸Taapile ni a p'i joloɔ pu yaha wà, na daha wu feni. ¹⁹A wu she ɲaha na jeri, na Zebede wo jalaa shuun ɲa: Yakuba ni Yohana. Pu wo joloɔ pee di bi jooli pu kɔrɔɔ funɲɔ ni. ²⁰Taapile ni a Yesu di pu yiri, a p'i pu to Zebede ni kapyebyii pu yaha kɔrɔɔ ki ni, na daha wu feni.

Yesu ya sipyii kalaa, na jina be kɔri Kaperinɔmɔ ni

(Luka 4:31-37)

²¹Lee kadugo na a Yesu ni wu kalaapiire t'i gari Kaperinɔmɔ kulo li ni. A Yesu di fenhe jé Kile-ɲeeɲe puga ki ni cadεenge ki na, na sipyii pu kalaa. ²²A Yesu wo kalaa wu kangana l'i pu ɲaha wɔ xuuni, bani wu wo we, ni saliya karamɔɔloɔ pu wo wu bye ninumɔ wε. Wu wo kalaa wu bi byi ni sefεere ni. ²³Lee ya bi ná wa ta Kile-ɲeeɲe puga ki ni, jina na ɲe wu ni. A wee di xhuulo na jo: ²⁴«ɲaha mu di zhaa wèe feni wε, Yesu Nazareti shen? M'a pa ba wù kyεegi ge? Ne mu shi ce, Kile Fεfεere wo mu ɲε.»

²⁵A Yesu di din jina wu na, na wu pye: «Cari maye na, m'a foro we ná we ni!» ²⁶A jina wu ná wu ɲahara saama na, na sipile wá, na foro wu ni.

²⁷A l'i bye kakanhana sipyii pu beeri mu; fo pu na puye yegee na: «Le be do? We ɲe kalaafomɔ dε! Fanha ni we ná we ya yu ni jinaa ni, p'i wu ɲɔmεε conι.» ²⁸A Yesu mege di wakaraa Galile fiige ki beeri círi.

Yesu ya yama fεe ɲiɲehemεε cuuɲɔ

(Macao 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹Ba Yesu ya foro ye Kile-ɲeeɲe puga ki ni wε, a wu ni Yakuba ni Yohana di she Simɔ ni Andire ye kaban. ³⁰Lee di Simɔ yafεzhɔ wu ta w'a sinne ceefuuro keɲe ni. Ba Yesu ya ɲɔ wà ye wε, a p'i wee kaa jo wu mu. ³¹A wu fulo wu na, na wu co wu keɲe na na yirige. A ceefuuro t'i wu yaha. A wu yiri, na pu keree yàa.

³²Ba caɲa k'a to wε, a sipyii p'i wá na ma wu mu ni yama fεe tuuyo beeri ni, ni jinaa wa piimu ni ge. ³³A kulo li sheen beeri di ba binne kuɲɔ li ɲɔ na. ³⁴Piimu p'a bi kanha yama tuuyo ɲiɲehεye keɲe ni ge, a Yesu di pee cuuɲɔ, na jinaa kɔri na yeege sipyiɲehemεε ni. Wu ya ta sɔɔ jinaa pu mu pu jo wε, bani pee ya wu shi ce.

Yesu ya Kile Kafila jo Galile ni

(Luka 4:42-44)

³⁵ Kee caṅa ki jimuguro jiwɔɔgbɔhɔ ki na, na kpeenge ki ta ki sanha wo we, a Yesu di yiri, na gari siponɔ ki xuu wa ni, na she Kile jɛeri wà. ³⁶ A Simɔ ni wu kaafɛe di ganha na wu shaa. ³⁷ Ba p’a she wu ja we, na wu pye: «Sipyii pu beeri p’a mu shaa.»

³⁸ A wu pu ɔɔ shɔ na: «Wù she xuu watii ni, wù tàan kulogoo kii ni, kɔnhɔ di she Kile Kafila wu jo kee be ni. Bani lee wuu na ne pa.» ³⁹ Lee na wu bi Kile Kafila wu yere pyi Kile-peɛɛɛ piyeyɛ yi ni Galile fiige ki beeri ni, na jinaa be kori, na yeege sipyii ni.

Yesu ya togo fɔɔ wa cuuɔɔ

(Macao 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Caṅa ka, togo fɔɔ wa ya she nuguro sin wu fɛe ni, na wu jɛeri, na jo: «Mu bu ɔɔɔ, go mu na já ne cuuɔɔ.»

⁴¹ A wu jinaara di jé Yesu ni. A wu keɛe yeege, na gbɔn wu na, na jo: «Ne ɔɔɔ mu wu cuuɔɔ!» ⁴² Taapile ni a togo k’i wu yaha, a wu juuɔɔ.

⁴³ Lee kadugo na a Yesu di wu yaha kari, na yi jo waha xuuni wu mu na: ⁴⁴ «Kasɛɛge yaha maye na, ma ganha yaaga jo sipya nigin be mu we. Ga she maye she saraya jaha shɔɔnriwɔɔ wu na. Musa ya saraga kemu kaa jo ge, m’a kee wolo ma sicuumɔ pu da wuu na. Kee na ba li she na m’a cuuɔɔ.» ⁴⁵ Ga, a we ná we di foro na kaan jiini na doroo. A lee di Yesu pye wu ya já wuyɛ she sipyii na, kulo la shishiin ni we, w’a yere sige ki ni, sipyii p’i se wu mu, na yiri kabaya yi beeri na.

Yesu ya ná kabanuxuyo shuun fɔɔ wa cuuɔɔ

(Macao 9:1-8; Luka 5:17-26)

2 ¹ Ba piiye ya ya toro we, a Yesu di guri she Kaperinɔmɔ ni. A sipyiire t’i yi logo na puga wu wa. ² A sipyijehemɛe di ba binne, fo tayerege be ya daa ali kuɔɔɔ li be ɔɔ na we. A Yesu di Kile Kafila jo pu mu. ³ Wee tuun wu ni a sipyii pii di ba ni ná kabanuxuyo shuun fɔɔ wa ni. Wee na je namaa shishɛere keye ni. ⁴ Sipyii pu jehɛɛɛ keɛe ni pu ya já gbara Yesu na we. Puga kemu ni wu je ge, a p’i kee wo katana ki lahala wu juɔɔ na, na ná wu ni wu yasinnege ki tirige kee wege ki ni. ⁵ Ba Yesu ya pee wo n’a daa wu ja we, na ná kabanuxuyo shuun fɔɔ wu pye: «Na ja, ma jurumu w’a yafa ma mu.»

⁶ Lee bi saliya karamɔɔɔɔ pii ta wà tiinne na, a pee di ganha na yu puye funyɔ ni na: ⁷ «Jaha na we ná we di yu le jogana le na we? Kile

mεεge we ya gyεεgi. Jɔgɔ wu d'a já jurumu yafa sipya mu ni Kile ye be we?»

⁸Taapile ni a Yesu di pu fungɔnyɔ cε, na jo: «Ɓaha na ke fungɔngɔ ke tuugo d'a tigi yee funyɔ ni we? ⁹Na ná kabanuxuyo shuun fɔɔ wu pye: «Ma jurumu w'a yafa ma mu.» kelee na wu pye: «Yiri m'a ma yasinnege ki lɔ, ma da jaari.» Leke l'a faha we? ¹⁰Ga, kɔnhɔ y'i li cε na Sipya Ja wu yaha njɛge ki na, se wa wu ni w'a sipyii pu wo jurumu wu yafani pu mu.» A wu ná kabanuxuyo shuun fɔɔ wu pye: ¹¹«Ne w'a jo mu, Yiri, m'a ma yasinnege ki lɔ m'a se puga!» ¹²Taapile ni a wu yiri, na wu yasinnege ki lɔ, na foro kari pu bæeri nii na. A l'i bye kakanhana pu mu xuuni fo pu na baraga teri Kile na, na yu: «Wèe sanha le jɔhɔ ja we.»

Yesu ya Levi yiri

(Macao 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³Lee kadugo na a Yesu di foro na kari sanha Galile Gba wu jɔ ki na. A sipyiñhemεε di gari wu yiri wà. A wu ganha na pu kalaa. ¹⁴Na wu nidorogo yaha, a wu Alife ja Levi nideεnge ja fanhafεε pu wari wu tashɔgɔ ki ni. A wu wu pye: «Taha na feni.» A Levi di yiri, na daha wu feni.

¹⁵Lee kadugo na a Levi di ba Yesu yiri caña ka, na yalige niñheñe yàa wu mu, a wu gari wà. Na wu yaha wu na li Levi kaban, a fanhafεε wari shovεε, ni jurumupyii niñhemεε piitiilee be di ba diin na li ni Yesu, ni wu kalaapiire ti ni. Bani sipyiñhemεε pu bi taha wu feni. ¹⁶Farizheen ni saliya karamɔgɔlɔɔ p'a Yesu ja wu na li ni jurumupyii, ni fanhafεε wari shovεε pu ni ge, a p'i ganha na wu kalaapiire ti pyi: «Ɓaha na we di li ni fanhafεε wari shovεε ni jurumupyii piitiilee be ni we?»

¹⁷Tuun wemu ni Yesu ya yee logo ge, a wu pu pye: «Sicuumɔ fεε mago jε werε fɔɔ na we, fo yama fεε. Sipyii piimu p'a tii ge, ne ta pa di ba pee yiri we, fo jurumupyii.»

Kalaa nivomɔ ni kalaa nile keree

(Macao 9:14-15; Luka 5:33-35)

¹⁸Tuun wa ni Yohana Batizelipye wo kalaapiire te, ni Farizheen wo kalaapiire ti bi suun leni na be ni Yawutuu pu wo kalegεε ki ni. Na pu yaha lee na a sipyii pii di ba Yesu yege caña ka na: «Yohana Batizelipye|Yohana wo kalaapiire ti fara Farizheen pu na, pee ya suun leni, mu wo kalaapiire t'i ya suun leni we. Ɓaha na we?»

¹⁹A Yesu di pu jɔ shɔ na: «Ne jε ba cenabun poo jε we. Cekaanra tuun ni, cenabun poo kaafεε na já suun le, na cenabun poo wu yaha ni pu ni shiizhan ge? Bada! Na pu ni cenabun poo wu yaha shiizhan, pu da já suun

le wε. ²⁰ Caya ya wa ma, cenabun poo wu na ba shɔ pu na. Yee caya yi ba nɔ, pu be na da suun leni.

Nε wo kalaa wu ya yaa na wuregi kalaale ni wε.

(Macoo 9:16-17; Luka 5:36-39)

²¹ «Wa shishiin da ga favonɔ tara falege na wε. Lee bu bye, favonɔ li na nilege ki kile zhaengi, kee tashengege ki na bele xuuni. ²² Wa shishiin da ga duvenfomɔ le foroyo* nileyε ni wε. Lee bu bye, duven wu na foroyo yi shaengi, duven we ni foroyo yi beeri na gyeegi. Ga duvenfomɔ w'a leni foroyo nivoyo ni.»

Yesu ya yemu jo cadeenge ki shizhaa na ge

(Macoo 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Yesu ya pa doroo shinma kerεye ya tε ni cadeenge ka na. A wu kalaapiire ti nidorowuu di koo li jɔ shinma seye ya kɔn. ²⁴ A Farizheen p'i Yesu pye: «Li wii, kaa lemu ya yaa li pye cadeenge ni wε, jaha na mu wo kalaapiire t'i lee pyi wε?».

²⁵ A Yesu di pu pye: «Tuun wemu ni xuugo ya pa saannaa Dawuda ni wu tahama-nɔhɔmɔɔ pu ta, na pu ta yalige jε pu mu-i ge, w'a lemu pye ge, yee sanha lee kalaa ja bada-ε ge? ²⁶ Jegana lemu na w'a jε Kile-peege puga ki ni, saraya jaha shɔɔnriverε jɔjɔfɔɔ|saraya jaha shɔɔnriverε jɔjɔfɔɔ Abiyatari wo tuun wu ni ge, buuri we p'a wo na gaan Kile mu ge, na yee buuri jɔyɔ ya lɔ na li, na ya kan wu tahama-nɔhɔmɔɔ pu be mu. Na ta watii bi wee buuri we li wε, ni saraya jaha shɔɔnriverε ye be wε. Ta yee sanha lee kalaa wε?»

²⁷ Lee kadugo na a Yesu di pu pye: «Sipya wuu na cadeenge k'a pye; sipya ya ta pye cadeenge ki wuu na wε. ²⁸ Lee wuu na Sipya Ja wu jε cadeenge ki be Kafɔɔ.»

Yesu ya ná kewaga fɔɔ wa cuuɔɔ cadeenge ka ni

(Macoo 12:9-14; Luka 6:6-11)

3 ¹ Caɔa ka, Yesu ya jε sanha Kile-peege puga ka ni. Ná wa be di jε wà wu keɔe ke na waha. ² A p'i ganha na Yesu kasεri, na wu wii, wu bu da wu na da we ná we cuuɔɔ cadeenge ni, kɔnhɔ p'i kapuɔɔ ta di wu tɔɔɔ le. ³ A Yesu di ná kewaga fɔɔ wu pye: «Yiri yere sipyii pu niɔe ni!»

⁴ Lee kadugo na a wu pu pye: «L'a saha na kasaana pye cadeenge ni laa, na kakuunɔ pye? Na sipya shɔ laa, na wu gbo? Leke l'a saha wε?» A p'i fehe.

***2:22 Foroyo:** Yee jε seeye kashaya yemu y'a yàa lɔhɔyɔ tuuyo beeri le kaa na ge.

⁵A Yesu loyire wo di ganha na pu wii. A pu niwewaa l'i wu yatenye gbo. A wu ná wu pye: «Ma keŋe ki sanha.» A wu ki sanha; a wu keŋe k'i juuŋɔ. ⁶Taapile ni a Farizheen ni Herodi wo sipyii p'i foro na she puye ja, kɔnhɔ p'i gbogana sha Yesu na.

Yesu ya sipyii kalaa, na yama fɛe cuuŋɔ

⁷Lee kadugo na a Yesu ni wu kalaapiire t'i yiri na kari Galile Gba wu ɔɔ ki na. A sipyiŋhemɛɛ di daha wu feni: pii ya yiri Galile fiige ki ni, ni Zhude fiige ke, ⁸ni Zheruzalemu kulo le, ni Idumɔ fiige ke, ni Zhuruden Gba kadugo yiri sipyii p'a, ni Tiiri ni Sidon kulogoo ni pu kabanuyo kulogoo. A sipyiŋhemɛɛ di Yesu kapyegɛe kaa logo, na she wu yiri. ⁹A Yesu di wu kalaapiire ti pye na pu kɔɔɔɔ ka yaha wu mu, kɔnhɔ sipyiire ti ganha wu cɔnri wɛ. ¹⁰W'a bi sipyiŋhemɛɛ cuuŋɔ. Lee na yama fɛe pu beeri ya gburogi, kɔnhɔ p'i gbɔn wu na. ¹¹Ba jinaa p'a wu jaa wɛ, na ganha na dun wu jahagbaa na, na xhuulo na yu: «Kile Ja mu jɛ.» ¹²A wu sii yi jo na waha pu mu xuuni, na wee jɛ sipya wemu ge, na pu ganha bu yee jo wa shishiin bɛ mu wɛ.

Yesu ya tudunmɔɔ ke ni shuun jaha bulo

(Macao 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³Lee kadugo na a Yesu di dugi faaboboŋɔ ka na, na wu jidaan sipyii yiri. A p'i she wu yiri. ¹⁴A wu ke ni shuun jaha bulo na yaha wuyɛ mu, na pee pye wu Tudunmɔɔ, na pee tun na pu she Kile Kafila wu jo, ¹⁵na fanha kan pu mu, p'a jinaa kɔri p'a yeege sipyii ni. ¹⁶Ke ni shuun wu jaha w'a bulo ge, pee meye yi wa ye: Simɔ (A Yesu di wee mege jɛri «Pyɛeri»), ¹⁷ni Zebede jalaa shuun: Yakuba ni Yohana (A Yesu di pee meye jɛri «Bonerijɛzi» lee kɔri jɛ «Pu jɛ ba Kile-sɛlɛŋɛ jɛ wɛ»), ¹⁸ni Andire, ni Filipe, ni Batelemi, ni Macoo, ni Tomasi, ni Alife ja Yakuba, ni Tade, ni Simɔ wemu wu bi bye Zelɔtilee kuruŋɔ ki ni ge, ¹⁹ni Zhuda Isikariyɔti, wee w'a pa Yesu le keŋe ni.

Yesu puga sheen pii ya she wu feni

²⁰Lee kadugo na a Yesu di ba puga. A sipyii p'i guri puye pinne, fo wu ni wu kalaapiire ti ya já talige ta wɛ. ²¹Ba wu puga sheen pii ya yee logo wɛ, na jo na: «Wu juŋmuu jɛ wɛ.» Na gari wu feni di zhe jo.

Yesu ya wu tɔɔɔɔ levɛɛ ɔɔ shɔ

(Macao 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²²Saliya karamɔɔɔɔ piimu p'a yiri Zheruzalemu ni ge, a pee di jo: «Belizebuli wu jɛ wu ni. Jinaa juŋɔɔɔ fanha ni, w'a jinaa pu kɔri.»

²³ Ba p'a yee jo we, a Yesu di pu yiri, na le talene le jo pu mu na: «Dii Shitaanni wa di da já Shitaanni wa kori we? ²⁴ Saanra beeri t'a yiri tiye kaa na ge, tee na gyeegi. ²⁵ Puga beeri sipyii p'a yiri puye kaa na ge, pee na gyeegi. ²⁶ Ga Shitaanni bu yiri wuye kaa na, wu saanra t'a taa, tee na gyeegi. Wu saanra ti na xho. ²⁷ Wa na já jé fanhaheneje fɔɔ puga, di wu yanmuyɔ kuu, na ta ma ya fenhɛ wu pɔ-ɛ ya? Ga ma bu wu pɔ, ma na já puga ki yanmuyɔ yi kuu. ²⁸ Can na, n'a da yi jo yi mu, sipyii pu wo jurumu we, ni pu Kile mekyeegere ti beeri na já yafa pu mu. ²⁹ Ga wa bu Fefere Munaa li mege kyegi, lee da yafa weefɔ mu we. Weefɔ na gori yaha ni wee jurumu tɛhɛne baa wo wu ni.»

³⁰ Yesu ya yee jo, bani p'a jo na: «Jina wu wa wu ni.»

Jɔɔ ye pu je Yesu nu ni wu cebooloo pu we?

(Macao 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Na Yesu yaha kee puga ki ni, a wu nu ni wu ceboronamaa p'i ba, na ba yere kadaan li na, na wa tun wu Yesu yiri. ³² Sipyinehemɛɛ pu bi tiin na Yesu maha. A p'i wu pye: «Ma nu we ni ma ceboronamaa pu wa kpeenge ke na. P'a ma shaa.»

³³ A Yesu di pu pye: «Jɔɔ ye pu je ne nu ni ne ceboronamaa pu we?»

³⁴ Lee kadugo na a wu wu taan sipyitiinye yi wii na jo: «Ne nu ni ne ceboronamaa pu piiri naha. ³⁵ Sipyaa sipya w'a Kile jidaan pyi ge, wee wu je ne ceborona, ni ne ceboroshɔ, ni ne nu.»

Talene lemu l'a jo nuguro ta shizhaa na ge

(Macao 13:1-9; Luka 8:4-8)

4 ¹ A Yesu di ba guri she sanha Galile Gba wu jɔ ki na, a sipyii p'i ganha na se na binneɛ, a wu pu jɔ kɔn na galaa. A sipyinehemɛɛ di ba binne, na wu maha fo w'a jé tiin korɔɔ ka ni. Kee korɔɔ k'a bye lɔhɔ ki ni; sipyiiire ti beeri di je kpeenge ki na gba wu jɔ ki na. ² W'a bi pu kalaa kapeheneɛ ni, ni taleneɛ ni. A wu yi jo pu mu wu kalaa wu ni na: ³ «Yi ye logo, caɲa ka ná wa ya foro na kari wu tege ni di zhe wu alikama shi wá fene shi wagana na. ⁴ Na wu yaha wu na wee nuguzhi wu waa, a wu nuguro ta di do koo ni tege ki jɔ na. A shazheere di ba tee jɔ. ⁵ A ta di do faaga jɔɔ ni pogoo kii ni. A tee di weri fin, bani ponehere bye wà we. ⁶ Ba caya y'a pa yeree we, a t'i fanhaɲa, na waha, bani nire tatii bye ti na we. ⁷ A nuguro ta di do xhuyo niɲe ni. A xhuyo y'i ganha na legi, na ba ti co, na ti li, a t'i bye ti ya nagoo pye we. ⁸ A nuguro ta di do niɲeɲe na. A tee di fin, na le, na pya le. Pile la ma pyaa kelee taanri (30) pye; la ma kelee gbaara (60) pye, la ma xhuu nigin (100) pye.»

⁹ A Yesu di pu pye: «Wemu na logo ge, wu logo de!»

Yesu talenɛɛ ki kajuu ɲuɲɔ

(Macoo 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰Tuun wemu ni Yesu ya pa laha sipyijehemɛɛ pu taaŋ ge, pii p'a tee pye ni wu ni na fara wu kalaapiire ke ni shuun wu na ge, a pee di wu yege talenɛɛ ki kɔri na. ¹¹A wu pu pye: «Yee ya Kile saanra niɲmɔhɔɔɔ ti cemɛ pu beeri ta. Ga sipyii pusamaa kunni, ti keree ki beeri w'a yu pu mu talenɛɛ ni, ¹²kɔnhɔ:

«P'i já wii xuuni,
 ga p'i ganha bu yaaga ɲa wɛ.
 P'i já niwegee shan xuuni,
 ga p'i ganha bu yi naha ce wɛ.
 Lee kaa be wɛ, pu na guri ba Kile mu,
 w'a pu jurumu wu yafa pu mu.»^{*}»

Yesu ya nuguro ti wo talene li kóri jo

(Macoo 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³Lee kadugo na a Yesu di pu pye: «Yee ya le talene le ce-ε ya? Yee na ba talenɛɛ kisaɲaa beeri ce dii wɛ? ¹⁴Nuguzhi wawɔɔ we, Kile jomɔ w'a nuri. ¹⁵Sipyii pii di ɲɛ ba koo ɲɔ ɲɛ wɛ, jomɔ pa na nugi wee xuu we ni. Pee na pu logo, Shitaanni na ba taapile ni, na ba pee jomɔ pe ninugumo wolo pu funyɔ ni. ¹⁶Wee cogo wu na faaga wo nuguro ti ɲɛ piimu ge, pee na jomɔ pu logo, na dà pu na tɔvuyo na ni fundanga ni. ¹⁷Ga nire di ɲɛ pu na wɛ, pu da mɔ wɛ. Lee wuu na cɔnrɔmɔ bu ɲɔ pu na, leeshin sipyii ba pu kana pee jomɔ pe wuu na, taapile ni pu ɲuyɔ na gyɛɛgi. ¹⁸Piimu pu ɲɛ ba xhuyo niɲɛ wuu pu ɲɛ-ε ge, pee na jomɔ pu logo, ¹⁹ga ke koɲɔ ke wo funzhakeree, ni naafuu la piinɲɛ, ni keree kii be wo la na pu cɔnri pu funyɔ ni, fo pu da nagoo pye wɛ. ²⁰ɲiɲɛɲɛ wuu pu ɲɛ piimu ge, pee na pu logo, na pu co, na nagoo pye. Pile la ma bye kelee taanri (30), la ɲɛ kelee gbaara (60), la ɲɛ xhuu nigin (100).»

Talene lemu l'a jo sokinna shizhaa na ge

(Luka 8:16-18)

²¹Lee kadugo na a Yesu di pu pye: «Wa bu sokinna le, m'a cere shigile wu ɲuɲɔ ni laa, m'a wu le karaga nɔhɔ ni? Ta yaaga ɲuɲɔ ni be ma ma wu taha wɛ? ²²Yaaga beeri k'a ɲmɔhɔ ge, ki na ba foro kpɛɛngɛ na, kaa kaa l'a ɲmɔhɔ ge, sipyii beeri na ba lee ce. ²³Wemu na logo ge, wu logo de.»

* 4:12 Ezayi 6:9

²⁴ A Yesu di guri li she pu na na: «Ye y'a nuri ge, y'a yiye kaseri yee na. Yaaga kemu ni yee wa sipyii pu wo daanna wu pyi ge, kee yaaga ke ninuᅇ ni yeeye pyaa be wo daanna wa da ba bye, na la fara yee mu. ²⁵ La je wemu mu ge, la na gan wee mu. Ga la je wemu mu we, ali nifenhene lemu be li je wu mu ge, li be na zho wu na.»

Talene lemu l'a jo yeme nivinme pu shizhaa na ge

²⁶ A Yesu di pu pye sanha: «Kile wo saanra|Kile saanra te ya foro kaa lemu feni ge, li le. Na wa w'a yeme nugi wu kereye ni. ²⁷ W'a ᅇmunᅇ piige la, w'a yeree na cana xuu la, yeme pu na viin puye mu, na le, na ta wu ya yaaga ce pu keree ni we. ²⁸ Pile li ma fin na foro jine ki ni, na ba shiceje yeege, kee na ba sege pye. Sege ki na ba pya le xuuni. ²⁹ Ki ba le, na wu ma foro, na ki kon ni wu ᅇmᅇ ni, bani yalᅇᅇ ti lduun w'a no.»

Yesu ya talene la jo mutaridi pile shizhaa na

(Macoo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ A Yesu di pu pye sanha: «Wè na ja Kile saanra ti taanna ni jaha ni we? Wù na talene leke taga ti kaa jo we? ³¹ T'a foro mutaridi pile feni. Ma ba da li nugi jine na, l'a cere foro jine ke yashi we sama beeri taan. ³² Ga li bu nugi xᅇ, l'a fin, na bele na toro naxhoo wu tiye yisaya beeri taan. L'a gegboyo yeege, fo shazheere na ja shiire tagi yemu jime ni ge.»

³³ Yesu bi sipyii pu kalaa, ni kii talene kii tuuyo jineheye ni, pu na ja kiimu logo, p'i ki jaha ce ge. ³⁴ Wu bi yu ni pu ni talene baa we, ga wu ni wu kalaapiire ti bu bye puye na, w'a kee talene ki beeri kori jo pu mu.

Yesu ya kafegboho ka yereje

(Macoo 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Kee canuᅇ ki yakoᅇ, a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Wù she gba wu kadugo.» ³⁶ A p'i sipyiire ti yaha kari. Yesu bye korᅇᅇ kemu ni ge, a wu kalaapiire t'i gari kee ni ni wu ni. A korᅇᅇ ya be di binne kari ni wu ni. ³⁷ A kafegboho ka di yiri, a lokuruyo y'i ganha na dun korᅇᅇ ki funᅇ ni, fo na zhaa di ki ji lho na. ³⁸ Yesu bi bye na ᅇmunᅇ, korᅇᅇ ki kadugo yiri, na wu juno taha nudahaᅇ ka na. A wu kalaapiire t'i wu je, na wu pye: «Wù Karamᅇᅇ, wù na da gori lho ni, mu wa lee wii kaa-i ge?» ³⁹ A Yesu di je, na sele kafegge ke ni lokuruyo yi na, na jo: «Yi yere!» Taapile ni a kafegge ke ni lokuruyo yi be di yere. A tunmo pu beeri di yere.

⁴⁰ Lee kadugo na a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Jaha na yee di fyagi me we? Jaha na n'a daa di sanha sii pye yee mu-i we?» ⁴¹ Ga, a p'i fya xuuni na ganha na puye pyi: «We na we d'a sii jᅇᅇ we? Kafegge ni lho be na wu jomee con.»

Yesu ya jinaa kori yeege ná wa ni

(Macoo 8:28-34; Luka 8:26-39)

5¹ Lee kadugo na a Yesu ni wu kalaapiire t'i nɔ Galile Gba wu kadugo yiri Gerasa fiige ki ni. ² Ba Yesu ya foro ye kɔrɔɔ ki ni we, taapile ni a ná wa di foro faxhuu wu ni, jinaa na je wu ni, na ba wu puɔɔ círi. ³ Wee ná we tateenge ki bye faxhuu. Wa shishiin be bi da já wu pu nige we, ni tɔɔɔ shɔnhɔɔ be ni we. ⁴ P'a shɔnhɔɔ taga wu pu teegee nijehenge ni, na biriye le wu tɔɔɔ na. Ga w'a shɔnhɔɔ yi kɔn, na biriye yi be kɔn wolo tɔɔɔ yi na. Wa shishiin bi da já wu yereɔ we. ⁵ Caɔa fara piige na, wu ma paari gbee faxhuu we ni, ni yaya na, na xhuulo, na wuyɛ jɔɔ ni faaya ni.

⁶ A wu Yesu ja, na wu yaha taliige ni, na baa na she nuguro sin wu fee ni, ⁷ na jo ni mujuugbɔɔ ni na: «Ɓaha m'a zhaa ne feni we, Kile-gbɔtabaaga Ja, Yesu? N'a ma jeeri, Kile wuu na ma ganha bu na kyeeɔi we!» ⁸ W'a pee jo, bani Yesu ya jo na jina wu wu foro wee ná wu ni.» ⁹ Wee tuun wu ni a Yesu di wu yege na: «Dii mu mege di je we?» A wu wu pu shɔ na: «Ne mege je «Wèe Ya Ɓehe,» bani jinaa nijehemeɔ pu bi je wu ni. ¹⁰ A jinaa p'i wu jeeri xuuni, na wu ganha da pee kori yeege fiige ki ni we.

¹¹ Lee bi shaagbaga nijenge ka ta ki na naha yaɔa ki kabanugo. ¹² Wee tuun wu ni a jinaa p'i Yesu jeeri na: «Wù yaha wù she je pii shaalaa pii ni.» ¹³ A wu sɔɔ, taapile ni a jinaa p'i foro ná wu ni, na she je shaalaa pu ni. A shaagbaga k'i gburogi, na digi yaɔa gologoloyo yi ni, na je gba loho ki ni, na xhu. Pee shaalaa p'a bi she kabɔfoɔɔ shuun (2.000) feni.

¹⁴ A pee shaanahamaa p'i baa kari, na she yee paari kanha ki ni, ni sitiinmeɔ pu mu. A sipyii p'i foro, na she lee nibyii li wii. ¹⁵ P'a nɔ Yesu na ge, a p'i wee ná wu nideenge ja, jinajehemeɔ pu bye wemu ni ge. Fàya yi bye wu na, wu d'a cuuɔ. A p'i fya. ¹⁶ Le l'a pye jinaa sipya we, ni pii shaalaa pii shizhaa na ge, lee ya pye piimu pii na ge, a pee di lee paari pu mu. ¹⁷ Wee tuun wu ni a p'i ganha na Yesu jeeri na wu foro pu wo fiige ki ni.

¹⁸ Yesu nijewo kɔrɔɔ ki ni, jinaa pu bye ná wemu ni ge, a wee di wu jeeri na wu bi da já binne ni wu ni. ¹⁹ Yesu ya ta sɔɔ we, ga na li she wu na na: «Ta se puga! Kafɔ Kile ya puɔɔ paari ma na, na kagbɔhoɔ kiimu beeri pye ma mu ge, m'a she kee paari ma puga sheen pu mu!» ²⁰ A we ná we di gari. Yesu ya kagbɔhoɔ kiimu beeri pye wu mu ge, na she kee paari Dekapoli fiige ki ni. A l'i bye kakanhana ki logoveɔ pu beeri mu.

Yesu wa cee wa cuuḡ, na Zhayirusi poro nixhugo jε

(Macoo 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ A Yesu di guri kɔrɔɔ ki ni, na pa ke ki kabanugo ki na. Na wu yaha gba lɔhɔ ki jɔ na, a sipyiḡhemεε di ba binne wu fεε ni. ²² Ayiwa a Kile-ḡεεḡε puga juḡɔfɔɔ wa di ba, wee mεεḡε jε Zhayirusi. Ba w'a Yesu ja tuun wemu ni we, na she nuguro sin wu fεε ni, ²³ na wu jεeri saama na na: «Na poro fuceεere l'a taxuyo shaa. N'a ma jεeri, pa ma keḡε taha wu na, kɔnhɔ wu shɔ, wu bye jii na.» ²⁴ A Yesu di binne kari ni wu ni.

A sipyiḡhemεε di daha wu feni, na wu cɔnri. ²⁵ Lee bi cee wa be ta wà shishan na woni wu feni fo yee ke ni shuun. ²⁶ W'a bi kanha xuuni webyii niḡhemεε keḡε ni. Wu keḡε yara beeri ya xɔ na yama pu ta pu sanha bɔrɔ we, fo pusama na denri. ²⁷ A wu Yesu kaa logo, na ba sipyii pu tε ni Yesu kadugo yiri, na ba gbɔn wu fadenḡε na. ²⁸ Bani wu bi wu funḡɔ kɔɔn na: «Ne bu já ta kɔn ye wu fadenḡε ke na, ne na juuḡ.» ²⁹ Taapile ni a wu shishan p'i yere, a wu li cε wu cεre ti na, na wee ya cuuḡ.

³⁰ Taapile ni a Yesu di li cε wuyε ni na sefεere ta t'a foro wee ni. A wu ḡmahana jeri sipyii pu niḡε ni, na jo: «Jɔɔ w'a kɔn ne fadenḡε ke na we?» ³¹ A wu kalaapiire t'i wu jɔ shɔ na: «Mu jaha jε sipyiire ti ni t'a mu cɔnri, na yegee sanha na jɔɔ w'a kɔn ma na we?» ³² Ga, a Yesu di ganha na wu tãan sipyii pu wii, kɔnhɔ wu lee pyevɔɔ ja. ³³ Kaa le l'a pye wee cee wu na ge, wuyε pyaa bi lee cε. A wu fya na jεle, na ba nuguro sin Yesu fεε ni, na yi beeri fiinḡε jo wu mu. ³⁴ Ga, a Yesu di wu pye: «Na poro, ma n'a daa w'a ma shɔ. Ta se japiḡε na! M'a shɔ ma kanhama pu na!»

³⁵ Na Yesu yaha pee jomɔ pu na, a sipyii pii di ba na yiri Kile-ḡεεḡε puga juḡɔfɔɔ wu kaban, na ba wu pye: «Ma poro fuceεere l'a xu. Jaha na ma sanha d'a navunḡɔ pele Karamɔɔ wu na we?» ³⁶ Ga Yesu ya ta jaha taga pee jomɔ pu yiri we, a wu Zhayirusi pye: «Ma ganha da vya we; dà ye ne na.»

³⁷ W'a ta sɔɔ wa shishiin be wu pinne ni wu ni we, fo Pyεeri, ni Yakuba, ni wu ceborona Yohana. ³⁸ A p'i nɔ Kile-ḡεεḡε puga juḡɔfɔɔ wu kaban. A Yesu di tunmɔ pu ta p'a pele. Sipyiḡhemεε pu bye wà, na mεhεε suu, na sipyaa waa. ³⁹ A wu jé puga ki ni na pu pye: «Jaha na yee di mεhεε suu, na pe tunmɔ pe beeri pyi we? Pya wu ya ta xu we, w'a ḡmunɔ.» ⁴⁰ A p'i ganha na wu la wo.

Wee tuun wu ni a wu pu beeri yeege kpεenge ki na. Porofɔɔ wu bye puga kemu ni ge, wu ni porofɔɔ wu to we, ni wu nu we, ni wu wo kalaapiire taanri we, a pee di binne jé wà. ⁴¹ A wu fuceεere li co li keḡε na na jo: «Talita kumi!» lee kóri jε: «Fuceεere, ne w'a ma pye mu, yiri!» ⁴² Taapile

ni a fuceere l'i yiri na jaari. Li yee wa bye ke ni shuun. A lee di bye kakanhana pu mu fo xuuni. ⁴³ Ga, a Yesu di yi jo waha pu mu, kɔnhɔ wa shishiin ganha bu li ce we. Lee kadugo na a wu pu pye na pu yalige kan li mu.

Nazareti sheen ya dà Yesu na we

(Macao 13:53-58; Luka 4:16-30)

6 ¹ Lee kadugo na a Yesu di foro wee xuu wu ni, kulo lemu ni w'a le ge, na she wà. A wu kalaapiire t'i binne ni wu ni. ² Ba cadεenge k'a pa nɔ we, a wu she jé cadεenge k'a pa nɔ we, a wu she jé Kile-pεεɛɛ puga ki ni, na nɔ co na sipyii pu kalaa. A sipyiɛhemεε di wu kafila wu logo, a l'i bye pu mu kakanhana.

A p'i ganha na yu na: «Mii we d'a kii keree kii ta we? Te fungɔngɔ fεere te t'a kan wu mu ge, tee jε naha we? Kii kakanhanɔaa kii di wa byi wu mu dii we? ³ Ta wu jε mε Mariyama ja menizhe wu we? Go wu ceboronamaa pu wa Yakuba, ni Zhose, ni Zhude, ni Simɔ. Go wu ceboroshaa pu wa naha wèe mu.» Kii keree kii k'a li pye, pu ya dà Yesu na we. ⁴ Ga, a Yesu di pu pye: «Kile tudunmɔ ya pεεɛɛ taa xuu beeri ni, fo wuyε pyaa kulo, ni wu cebooloo niɛ ni, ni wuyε pyaa puga.» ⁵ Wu ya ta já kakanhana latii pye wà we, fo na wu keɛɛ yε taha yama fεe nigin nigin wa na, na pee cuuɔ. ⁶ Pu na pye pu ya dà wu na we, a lee di wu fo.

Yesu ya wu kalaapiire ke ni shuun wu tun

(Macao 10:5-15; Luka 9:1-6)

Lee kadugo na a Yesu di gari na she sipyii kalaa kabanugo kulogoo ki ni. ⁷ A wu wu kalaapiire ke ni shuun wu yiri, na pu tun shuun shuun, na fanha kan pu mu jinaa na. ⁸ A wu te tuduro te jo pu mu na: «Yi ba gaanji, yi ganha bu yaaga katii lɔ we, fo publiin yε. Yi ganha bu yalige lɔ we, kelee kusheyerεyε we, yi ganha bu waripyaa lɔ we! ⁹ Y'i tanhaya le, ga yi ganha bu fadeye shuun le we.» ¹⁰ A wu pu pye: «Yi bu jé puga beeri ni kulo lemu ni, y'i diin wà fo yi kariduun bu she nɔ. ¹¹ Xuu wa sheen bu zhe pu da yi tirige we, kelee pu ya yi jomɔ logo we, yi ba fɔro y'i yi tɔɔɔ gbazhenhe nahara wo wà. Lee na ba bye sɛeri kaa pu feni.»

¹² A kalaapiire t'i she Kile Kafila wu jo na sipyii pu daburajε jo pu jurumu wu na. ¹³ P'a jinɔɔhemεε kɔri yeege sipyiire ti ni, na sinme tire yama fεe niɛhemεε na, na pu cuuɔ.

Herodi xakili ya wuregi

(Macoo 14:1-2; Luka 9:7-9)

¹⁴ Saannaa Herodi ya Yesu kaa logo, bani wu mege ki bi foro xuu wu beeri ni. Pii bi yu na: «Yohana Batizelipye w’a je na foro xu ni. Lee l’a wu pye wu na jani kii kakanhaḥaa kii na.» ¹⁵ Pii bi yu na: «Kile tudunmɔ Eli wu je wii.» Pii be di yu na: «Kile tudunmɔ watii wu je wii, ba taashiine li wo Kile tudunmɔ pu je we.» ¹⁶ Ba Herodi ya yee logo tuun wemu ni we, na jo: «Yohana wu je wii, ne pu pye p’a wemu wo juḥḥ kɔn ge. W’a je na foro xu ni.»

Yohana Batizelipye xugana

(Macoo 14:3-12)

¹⁷ Yi li ce na Herodi ye pyaa k’a tuduro tun na pu Yohana co, p’i shɔnhɔyo le wu na pu le kaso ni, wu ceborona Filipe shɔ Herɔjasi wuu na. Lee bi wu ta w’a wee cee wu leje ¹⁸ Bani Yohana bi li shee wu na na: «Li ya ta saha mu wu ma ceborona shɔ leje we.» ¹⁹ A Herɔjasi luu di y’iri xuuni Yohana taan, na giin di wu gbo, ga Herodi wuu na wu bi da ja wu gbo we. ²⁰ Herodi bi fyagi Yohana na, bani w’a bi li ce na zɔsaama fɔɔ ni fefeere sipya wu je wii. A wu wu mara xuuni. Yohana ba yu, wu jomɔ pu ma Herodi zɔ wu wuregi, ga lee be na, l’a bi taan wu ni, w’a wu jomɔ nuri.

²¹ Ga Herɔjasi ya pa cazaana ka ta: Herodi cazege cana ka shi na, saan w’a yalige pye wu fanhagbɔhɔ ki sipyii, ni wu sɔɔsii juḥḥfee, ni Galile sipiyigbɔɔ pu mu. ²² A Herɔjasi poro fuceere l’i je wa, na xhɔnhɔ. A lee di daan Herodi ni wu sipiyirilee pu ni. Lee wuu na a saan wu fuceere li pye: «Yaaga yaaga kaa li je ma na ge, ki kaa jo na mu, di kee kan ma mu.» ²³ A wu gaa na li pye: «Ma bu yaaga yaaga sha ne mu, ne na kee kan ma mu, ali na saanra te taaga ke be.»

²⁴ A fuceere l’i foro, na she li nu wu yege na: «Di naha jeeri we?» A nu wu li ju shɔ na: «Yohana Batizelipye juḥḥ.» ²⁵ Taapile ni a fuceere l’i gari tɔvuyo na saan wu y’iri, na she wu pye: «Ne funḥḥ ki wa, m’a Yohana Batizelipye juḥḥ taha yaaga ka na nime, ma kan na mu.» ²⁶ A lee di saan wu naha tanha fo xuuni. Ga na wu yaha w’a ka na xɔ wu sipiyirilee pu nii na, wu ya ja li she we. ²⁷ Taapile ni a wu sɔɔsi nigin wa tun, na wu she ba ni Yohana juḥḥmuu ni. A wee sɔɔsi wu foro kari kaso gbaha ki ni, na she Yohana juḥḥ ki kɔn, ²⁸ na ba ni juḥḥ ki ni na ki taha yaaga ka na, na pa gan fuceere li mu, a l’i she ki kan li nu wu mu. ²⁹ Ba Yohana kalaapiire t’a yee logo we, a t’i she wu nixhugo ki lo na she le fana ni.

Yesu ya yalige kan sipyii kabɔfɔŋɔ kaguro mu

(Macoo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

³⁰ Ayiwa, Yesu bi Tudunmɔɔ piimu tun ge, a pee di guri pa wu yiri. P'a sipyii pu kalaa na keree kiimu pye ge, a p'i ki beeri paari wu mu. ³¹ Sipyiihemɛɛ pu bi se Yesu ye yiri na ma, fo na wu ni wu kalaapiire ti pye tere ya ja ta pu mu p'i li we. Lee wuu na w'a pu pye: «Yi pa wu she sige ki ni xuu wa ni, wu ye na, kɔnhɔ y'i ŋmɔ jeri.»

³² A p'i je kɔrɔɔ ka ni, na laha sipyiiire ti taan na kari sipɔŋɔ ki xuu wa ni. ³³ Ga, a sipyiihemɛɛ di pu na takaraga ni, na pu funyɔ kɔn pu naha tataganɔ na, na pu tashɛge ce. A p'i ganha na yiri kulogoo ki beeri ni, na fe na gaani tɔɔɔ na wee xuu wu ni, na she nɔ Yesu ni wu kalaapiire ti naha na. ³⁴ Ba Yesu ya foro kɔrɔɔ ki ni we, na pee sipyiihemɛɛ pu na, a pu ninaara di je wu ni, bani pee sipyii pu bye ba nahavɔɔ baa dubyaa ne we. A wu nɔ kɔn na pu kalaa kanɛheɛɛ ni.

³⁵ Ba cana k'a pa digi we, a Yesu kalaapiire t'i fulo wu na, na wu pye: «Cana k'a xɔ, we di ne sipɔŋɔ ni naha. ³⁶ Sipyii pu yaha p'i she kabanugo buguro ni kulogoo ki ni, kɔnhɔ p'i she yalige shɔ wà.» ³⁷ A Yesu di pu pye: «Yiye pyaa ki yalige kan pu mu.» A p'i wu pye: «Muye pyaa ya ce sipyiiire t'a nehe nehegana lemu na ge, ta wari deɛɛ[wari deɛɛ xhuu shuun yalige be na pii yaa ya?» ³⁸ A Yesu di pu pye: «Buuri nuyɔ juu y'i wa yee mu we? Yi she yi peregi!» P'a she yi peregi ge, na wu pye: «Buuri nuyɔ kaguro ni fyaa shuun.»

³⁹ Lee kadugo na a Yesu di wu kalaapiire ti pye, na pu sipyiiire ti beeri teɛɛ napurege ki nuyɔ ni kuruyo kuruyo. ⁴⁰ A p'i diin korogoo, xhuu nigin nigin (100), kelee kaguro kaguro (50). ⁴¹ Lee kadugo na a Yesu di yee buuri nuyɔ kaguro ni fyaa shuun wu lɔ, na naha ke yirige le fugba we ni, na baraga taha Kile na. A wu xhɔ na yee buuri nuyɔ yi kegi kegi na kan wu kalaapiire ti mu, na pu yee yereɛɛ sipyii pu taan, na fyaa shuun wu be taa taa pu beeri na. ⁴² A pu beeri di li na din. ⁴³ Buuri nukegeye ni fyaa piimu p'a kori ge, a p'i yeesaya keme fo na saganɔa ke ni shuun ni. ⁴⁴ P'a namaa kabɔfɔŋɔ kaguro (5.000) tɔɔ wee buuri wu liveɛ ni.

Yesu ya naari gba lɔhɔ nuyɔ ni

(Macoo 14:22-33; Yohana 6:15-21)

⁴⁵ Ba p'a xɔ we, taapile ni a Yesu di yi jo waha wu kalaapiire ti mu, na pu je kɔrɔɔ ki ni, p'i gba wu kɔn wu naha na, p'a se Betisayida ni, yani wu sipyiiire ti yaha ge. ⁴⁶ Ba w'a pu yaha we, na dugi kari faabobɔŋɔ ka na, na she Kile neeri.

⁴⁷ Piige k'a pa wɔ, kɔrɔɔ k'i jɛ gba lɔhɔ ki niɲɛ ni, Yesu di jɛ wu ye niɲɛ ki na. ⁴⁸ A wu wu kalaapiire ti ja t'a kanha kabiinɲɛ ki fɛni, bani kafɛɛɛ ki bi jirini pu na. Ba xhupee mehɛɛ suduun ya nɔ wɛ, a Yesu di ganha na jaari lɔhɔ ki juɲɔ ni na se wu kalaapiire ti yiri. Wu bi giin di doro pu tɔan. ⁴⁹ Ba p'a wu ja wu na jaari lɔhɔ ki juɲɔ ni wɛ, na ganha na giin na yafugunɔ li, na wá na xhuulo xuuni. ⁵⁰ Bani pu bæri pu bi wu naa. A pu jaalaa di yiri. Taapile ni a Yesu di jo ni pu ni, na pu pye: «Yi yi logoo ki waha, nɛ wu wa, yi ganha bu da vya wɛ!» ⁵¹ Lee kadugo na a wu jé fara pu na kɔrɔɔ ki ni, a kafɛɛɛ k'i yere. A l'i bye kakanhana fo xuuni wu kalaapiire ti mu. ⁵² Bani kakanhana lemu l'a pye buuri juɲɔ yi shizhaa na ge, pu ya lee cɛ ta wɛ, pu fungɔnyɔ yi bi tɔ.

Yesu ya yama fɛɛ cuuɲɔ Zhenezareti fiige ki ni

(Macao 14:34-36)

⁵³ A Yesu ni wu kalaapiire t'i gba wu kɔn, na nɔ Zhenezareti fiige ki niɲɛ ki na, na pu kɔrɔɔ ki pɔ wà kɔɲɔ ki na. ⁵⁴ P'a foro ye kɔrɔɔ ki ni, taapile ni a sipyii p'i Yesu cɛ. ⁵⁵ A p'i kee fiige ki bæri paa. Pu bu logo na wu jɛ xuu bæri ni, p'a ganha na yama fɛɛ ni pu yasinneye tugoo na se wà ke wu yiri. ⁵⁶ Xuu bæri ni Yesu ya she ge: kugbɔhɔ la, kupiire la, sige buguro la, sipyii pu bi ma ni yama fɛɛ pu ni caanya yi na, na wu jɛɛri na wu yere p'i gbɔn wu fadegeɲɛ ke ye na. Sipyii piimu bæri p'a bi gbɔn kee na ge, pee bæri bi cuuɲɔ.

Kalaa wemu w'a ta wù sefɛɛɛ pu mu ge

(Macao 15:1-9)

7 ¹ Farizheen ni saliya karamɔɔɔɔ pii ya pa ba na yiri Zheruzalemu ni, na ba binne Yesu tɔan. ² A p'i li sɛeri na wu wo kalaapiire ta t'a li ni kenɔɔɔɔ ni, lee kɔri jɛ pu ya pu keye je wɛ. ³ Farizheen ni Yawutuu pusamaa kunni bi li ni pu ya pu keye je xuuni, na bɛ ni pu sefɛɛɛ pu wo kalegɛɛ ki ni wɛ. ⁴ Pu bu guri pa na yiri caan na, pu ya li wuu baa wɛ. Pu bi kalegɛɛ niɲɛɲɛɛ kii bɛ pyi sanha, ma na jo cɛɛgbuu jegana, ni shɔɔ, ni dɔnaa yagbegeye jegana. ⁵ A Farizheen ni saliya karamɔɔɔɔ p'i Yesu yege na: «Jlaha na mu wo kalaapiire t'i ya wèe sefɛɛɛ pu wo kalegɛɛ ki koo jaari wɛ, fo na tɛɛ na li ni pu kenɔɔɔɔ ni wɛ?» ⁶ A Yesu di pu pye: «Ezayi ya kapaɲaa kiimu jo yee shuun shuun joveɛ pii shizhaa na ge, k'a saha fo xuuni. W'a li ka na:

ɲɔɔɔ ye ni pii sipyii pii ya nɛ peɛɛ,
ga pu zɔɔɔ d'a lii nɛ na fo xuuni.

⁷ Tawaga ni p'a nɛ peɛɛ,

pu wo kalaa w'i je sipyii wo jomehere ye.*

⁸ Yee wa Kile jomehere yeri, na sipyii wo kalegere pyi.»

⁹ A Yesu di pu pye sanha: «Le shegana le na yee wa Kile wo jomehere ki shege, kɔnhɔ yi da yi tii kalegere pyi. ¹⁰ Kile tudunmɔɔ Musa ya jo: «Ta ma to, ni ma nu peɛ.» Na jo sanha: «Wa bu joguumɔɔ jo ni wu to, kelee ni wu nu ni, na weefɔɔ ya yaa na wu gbo.» ¹¹ Ga yee kunni wa sipyii pu kalaa na sipya beeri w'a wu to kelee wu nu pye na: «Ne bi da ja na naafuu wemu taga mu tege ge, wee je Koriban.» (Lee kori je wee ya kan xɔ Kile mu.) ¹² Yee da ga weefɔɔ yaha wu wu to ni wu nu wu tege nige we. ¹³ Lee funɔɔ ni yee ya Kile jomɔ pu pye funɔɔ baa ni yi wo kalegere ki ni. Yee wa kii shi keree niphehere pyi.»

Keree kiimu k'a sipya nɔɔɔɔ ge

(Macao 15:10-20)

¹⁴ A Yesu di sipyiiire ti yiri sanha, na pu pye: «Yi beeri pu niwegee shan, y'i ye logo! ¹⁵ Yaaga yaaga k'a jin sipya jɔ ni ge, kee da ja wu nɔɔɔɔ we. Ga lemu l'a fɔro sipya zɔ we ni ge, lee l'a wu nɔɔɔɔ. ¹⁶ [Wemu na logo ge, wu logo de!]]»

¹⁷ Ba Yesu ya laha sipyii pu taan na je puga we, a wu kalaapiire t'i wu yege lee talene li kori na. ¹⁸ A wu pu pye: «Yee be, yee sanha fungonyɔ ta-e ya? Ta yee ya li ce nago yaaga yaaga k'a jin sipya jɔ ni ge, kee da ja wu nɔɔɔɔ-e we? ¹⁹ Bani kee ya jin wu zɔ ni we. Ga wu yacere le ni kee ma je. Lee kadugo na na ba foro yaara tashere ke ni.» (Pee jomɔ pe funɔɔ ni Yesu ya li she na yalige beeri ki je feere.)

²⁰ A Yesu di jo sanha na: «Le l'a fɔro sipya funɔɔ ni ge, lee l'a ma nɔɔɔɔ. ²¹ Sipya funɔɔ, lee kori je wu zɔ we. Fungonkuuyo ye beeri wa fɔro wa, ni cessaara ni namazhaara, ni nagaara, ni sipyigbuu, ²² ni dɔdɔɔɔɔ, ni negɔɔɔ, ni kuumɔɔ, ni nafaanra, ni popama, ni nepenen, ni mekyeegere, ni na maye shee, ni fungonyɔ baara. ²³ Kii kakuunɔɔ kii beeri wa fɔro sipya funɔɔ ni, kee k'a sipya nɔɔɔɔ be.»

Shi watii shen cee wa ya da Yesu na

(Macao 15:21-28)

²⁴ Lee kadugo na a Yesu di yiri kari Fenisi fiige ki ni Tiiri kulo li kabanugo na, na she je puga ka ni. Wu funɔɔ bye sipya be wu wu sanha ce wa we. Ga wu ya ja nmɔhɔ we. ²⁵ A cee wa di wu kaa logo, jina di je wee poro fuceere ni. A wee cee wu ba nuguro sin wu fee ni. ²⁶ Wee cee wu bye Yawutu we, Fenisi shen wu bye wii. A wu Yesu jeeeri na wu jina wu kori yeege wu poro fuceere li ni.

*7:6-7 Ezayi 29:13 *7:10 Ekizode 20:12; 21:17

²⁷ Ga, a Yesu di talenɛ la jo wee cee wu mu na: «Yere nɔhɔpiire t'i fenhe li, t'i din. Bani li ya ta saha pu nɔhɔpiire yalige lɔ wá pobiire mu wɛ.»
²⁸ A cee wu jo: «Yee wa can Kafɔɔ. Ga tabali wu nɔhɔ wo pobiire ti wa nɔhɔpiire ti yalipahara ti li.»
²⁹ Lee wuu na a Yesu di wu pye: «Pe jomɔ pe wuu na, kuri m'a se puga! Jina w'a foro ma poro fuceɛɛ li ni.»
³⁰ A wu guri kari puga, na she porofɔɔ wu nijuunɔ ta yasinnege ki na. Jina wu bi foro wu ni.

Yesu ya bobo wa cuunɔ

³¹ Yesu ya pa foro Tiiri ni, na doro Sidɔn ni, na Dekapoli fiige ki kɔn ɲeri, na nɔ Galile Gba wu ɲɔ ki na.
³² A sipyii pii di ba Yesu mu ni bobo wa ni, na wu ɲɛri na wu wu keɲɛ taha wee na.
³³ Wee tuun wu ni a Yesu di laha sipyii pu tãan ni wee ná wu ye ni, na she wu kabɛhɛɛ le wee ná wu niwegee ni, na ɲɔlɔhɔ tugi, na gbɔn wu ɲile na.
³⁴ Lee kadugo na a Yesu di paha ke yirige le fugba we ni, na ɲmɔgaɲa yeege, na wee ná wu pye: «Efata!» (Lee kɔri ɲɛ «ɲɔ mugi!»)
³⁵ Taapile ni a ná wu niwegee k'i mugi, a ɲile l'i laha. A wu ganha na diini na yu.

³⁶ A Yesu di yi jo waha pu beɛri mu na pu ganha yee jo wa shishiin be mu wɛ. Ga ba w'a yi yu na wari pu mu wɛ, a p'i ganha na la faraa yi jaaga wu na.
³⁷ A l'i bye kakanhana sipyii pu mu xuuni, a p'i ganha na yu na: «Can na wu kapyegee ki beɛri k'a ɲɔ xuuni. W'a boboo be pyi pu na nuri, na yu.»

Yesu ya yalige kan sipyii kabɔfonɔɔ shisheɛɛ mu

(Macoo 15:32-39)

8¹ Yee caya yi na sipyinehemɛɛ bi pa binne sanha, ɲɔyalige ka shishiin di ɲɛ pu mu wɛ. A Yesu di wu kalaapiire ti yiri, na pu pye:
² «Pii sipyii pii ɲinaara ti wa ne ni, bani ɲinaa ɲɛ pu caɲa taanri wogo ne yíri naha, ɲɔyalige ka shishiin di ɲɛ nige pu mu wɛ.
³ Ne bu pu yaha kari li baa, pu fanha na zhe xhɔ koo na, bani pii tayiriye y'a lii pu ni xuuni.»
⁴ A wu kalaapiire t'i wu pye: «Yalige na da mii di pii ɲɔ sha naha ke siponɔ ke ni wɛ?»
⁵ A Yesu di pu yege na: «Buuri ɲuyɔ juu yi wa yee mu wɛ?» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Buuri ɲuyɔ gbarashuun.»

⁶ A wu sipyiire ti pye na pu tiin ɲiɲɛ ki na. A wu yee buuri ɲuyɔ gbarashuun wu lɔ, na baraga taha Kile na, na yi kegi kegi na kan wu kalaapiire ti mu, na pu yee taa taa sipyii pu na. A kalaapiire t'i yee taa taa sipyii pu na.
⁷ Fyagaa kii be bye pu mu sanha, a Yesu di baraga taha Kile na kee be wuu na, na yi jo wu kalaapiire ti mu na pu kee be taa taa pu na.
⁸ A sipyiire t'i li na din. A kalaapiire t'i sagaɲaa gbarashuun ɲi buuri ɲukoroɔ yisaya na.
⁹ Pee yalilimɛɛ p'a bi sipyii kabɔfonɔɔ shisheɛɛ

(4.000) xɔ. Lee kadugo na a Yesu di pu yaha kari. ¹⁰ Taapile ni a wu ni wu kalaapiire t'i jé kɔrɔgɔ ka ni na kari Dalamanutu fiige ki ni.

Yawutuu p'a jo na Yesu wu kakanhana la pye

(Macoo 16:1-4)

¹¹ Ba p'a nɔ wà wɛ, a Farizhɛɛn di ba nɔ, na nakaara jɔ kɔn ni Yesu ni. A p'i Yesu pye na wu jaha sheshɛɛrɛ kakanhana la pye shɛ pee na, lemu ya yiri fugba we ni ge. P'a yee jo, kɔnhɔ p'i wu taanna wii. ¹² A Yesu di ŋmɔgaŋa yeege xuuni, na jo: «Jaha na nɪpaa sipyii di jaha sheshɛɛrɛ kakanhana shaa wɛ? Can na n'a da yi jo yi mu, jaha sheshɛɛrɛ kakanhana la shishiin da zhɛɛ pu na wɛ.» ¹³ Lee kadugo na a wu laha pu taaan, na jé kɔrɔgɔ ki ni, na gari sanha gba wu kadugo.

Farizhɛɛn ni Herɔdi wo buuri shizhenhere te

(Macoo 16:5-12)

¹⁴ Kalaapiire ti funjɔ bi wɔ, ti ya ta buuri lɔ wɛ, buuri bɛ di bye pu mu kɔrɔgɔ ki ni wɛ, fo buuri juɔɔ nigin yɛ. ¹⁵ A Yesu di yi jo waha wu kalaapiire ti mu na: «Y'a yiye kaseri Farizhɛɛn wo buuri shizhenhere* te, ni Herɔdi wuuro te na dɛ!» ¹⁶ A p'i puyɛ pye na: «W'a ye yu, bani buuri jɛ wɛɛ mu wɛ.» ¹⁷ Yemu pu bi yu ge, a Yesu di yee cɛ na jo: «Jaha na yee di yu na buuri jɛ yee mu-i wɛ? Yee sanha sii ye jaha cɛ nime bɛ-ɛ ya? Yee funyɔ y'a tɔ gɛ? ¹⁸ Jii jɛ yee mu; y'i wa jaa-i gɛ? Niwegee jɛ yee mu; y'i wa nuri-i gɛ? Yee funyɔ ya dun kaa na-ɛ gɛ? ¹⁹ Nɛ buuri juɔɔ kaguro wu kegi kegi, na kan sipyii kabɔfoŋɔɔ kaguro (5.000) wu mu tuun wemu ni ge, saganjaa juu yee d'a ni yee buuri pukoroyo yisaya na wɛ?» A p'i wu jɔ shɔ na: «Kɛ ni shuun.» ²⁰ «Nɛ buuri juɔɔ gbarashuun wu kegi kegi, na kan sipyii kabɔfoŋɔɔ shishɛɛrɛ (4.000) wu mu tuun wemu ni ge, saganjaa juu yee d'a ni yee buuri pukoroyo yisaya na wɛ?» A p'i wu jɔ shɔ na: «Gbarashuun.» ²¹ A Yesu di pu pye: «Yee di sanha sii yi jaha cɛ nime bɛ-ɛ gɛ?»

Yesu ya fyɛn wa cuuŋɔ Betisayida ni

²² Ba p'a nɔ Betisayida ni wɛ, wee xuu wu ni a sipyii pii di ba Yesu mu ni fyɛn wa ni, na wu jɛɛri na wu kpɔn wu na. ²³ A Yesu di fyɛn wu co wu keŋɛ na, na gari ni wu ni kanha ki kadugo, na shɛ jɔlɔhɔ le wee ná wu jii ni, na wu keŋɛ taha wu na, na wu yege na: «Mu wa yaaga jaa ya?» ²⁴ A fyɛn wu wu jaha yirige na jo: «Nɛ w'a sipyii pu jaa ba tiire wa wɛ;

* **8:15 Shizhenhere** nifenhɛfɛnhɛŋɛɛ ki ma faranimye nɪpɛhɛmɛ pye p'a yiri. Wee cogo we ninumɔ na tafɔnrɔ nifenhɛfɛnhɛnɛ bu she da wɛɛ zɔlɔɔ pu ni, lee na já wɛɛ munaa li kyɛɛgi.

ga p'i jaari.» ²⁵ A Yesu di wu keye taha sanha wee ná wu jii na. A wu wii xuuni, na juunɔ, na yaɲmuyɔ yi beeri ja shɔɔnri. ²⁶ A Yesu di wu yaha kari puga, na wu pye: «Ma ganha jé kulo li ni we!»

Pyɛeri ya yere li na na Kirisa wu jɛ Yesu

(Macoo 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu ni wu kalaapiire t'a pa gaanɔ Sezare Filipe taan kulogoo ki ni. Na pu yaha koo na, a Yesu di wu kalaapiire ti yege na: «Sipyii pu wa yu na jɔɔ nɛ jɛ we?» ²⁸ A p'i wu jɔ shɔ na: «Pii wa yu na Yohana Batizelipye, pii di yu na Kile tudunmɔ Eli, pii be di yu sanha na Kile tudunmɔ wa.»

²⁹ A Yesu di pu yege na: «Ga yee do, yeeye pyaa ki mu nɛ di jɛ jɔɔ we?» A Pyɛeri di wu pye: «Kirisa mu jɛ.» ³⁰ A Yesu di yi jo waha pu mu na pu ganha yee jo wa shishiin be mu we.

Yesu ya wu xu ni wu jɛ wu jo

(Macoo 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Lee kadugo na a Yesu di kalaapiire ti jɔ kɔn na galaa, na yi jo pu mu na: «Li waha l'i waha, fo Sipyaa Ja wu bu ganha xuuni. Nɔhɔlee, ni saraya naha shɔɔnriwee jɔɔfɛe|saraya naha shɔɔnriwee jɔɔfɔɔ, ni saliya karamɔɔɔɔ na ba zhe wu ni. Pu na ba wu gbo; cabyaa taanri bu doru wu na jɛ.» ³² A wu yi fiinɛ jo pu mu. A Pyɛeri di gari ni wu ni kabanugo, na she jɔ kɔn na yu ni wu ni. ³³ Ga, a Yesu di ŋmahana jɛri, na wu kalaapiire ti wii, na din Pyɛeri na na jo: «Toro laha na taan, mu Shitaanni we! Bani mu fungɔɔɔ jɛ Kile keree na we, fo sipyii wogoo.»

³⁴ Lee kadugo na a Yesu di sipyii pee ni wu kalaapiire ti yiri, na pu pye: «Wa funɔ bi jɛ wu binne ni na ni, wu she wuye ni, wu wu korikoritige ki ɔ taha na feni. ³⁵ Bani sipyaa we w'a giin wu wuye pile munaa jɔɔ wolo nijaa ge, wee na ba buun wu munaa ni jiga na. Ga we w'a bɔnri wu munaa ni nijaa nɛ ni Jozaama pu wuu na ge, wee wu da ba wu munaa jɔɔ wolo jiga na. ³⁶ L'a naha jɔ sipyaa na wu kɔɔ yaɲmuyɔ beeri ta, wu ba buun wuye pile munaa ni we? ³⁷ Yaaga keke sipyaa di da ja daga wu munaa jɔɔ wolo we? ³⁸ Nijaa wo sipyii pii jɛ jurumupyii, p'i ya tii Kile naha taan we. Lee wuu na sipyaa sipyaa w'a shiige le wuye ni, na bye wu ya nɛ ni na jomɔ pu kaa yu sipyii mu-i ge, Sipyaa Ja wu be na ba shiige le wuye ni weefɔ shizhaa na, wu ba ba wu To Kile wu wo kɔɔ wu ni tuun wemu ni, ni wu fɛfɛere melekee pu ni.»

9 ¹ A Yesu di yi jo pu mu sanha na: «Can na n'a da yi jo yi mu, sipyii pii pu wa naha ge, pii wa da xhuu pu ni bada na ta pu ya Kile wo saanra|Kile saanra te ja tapaga ni, ni fanha ni we.»

Yesu newiine l'a jeri

(Macoo 17:1-13; Luka 9:28-36)

² Lee kadugo na ba cabyaa gbaara ya toro we, a Yesu di gari ni Pyeeri, ni Yakuba, ni Yohana ni faabobotɔngɔ ka fugba ni pu ye na. A wu newiine l'i she jeri pu nii na. ³ A wu faya y'i ganha na ji, na fiinje fiinjegana la na, wa shishiin je nje na wemu na ja yaaga fiinje di mu xɔ we. ⁴ A p'i Eli ni Musa ja wu na yu ni Yesu ni.

⁵ Lee na a Pyeeri di Yesu pye: «Wu Karamɔɔ, we bu gori naha, lee ya ɔ xuuni de. Wu buguloo taanri yereje, mu wo nigin, Musa wo nigin, Eli wo nigin.» ⁶ Ye wu bi yaa wu jo ge, wu ya yee ce we, bani pu bi fya xuuni.

⁷ A nahaɔa ka di ba pu tɔ, a mujuu la di foro kee nahaɔa ki ni na: «Ne nidaan Ja wu je we. Wu kaa l'a dan ne ni. Y'a wu nijoyo nuri!» ⁸ Taapile ni a p'i pu taan wu wii, ga pu ya sipya watii ja nige we, fo Yesu ye.

⁹ Ba p'a diri faaboboɔ ki na we, a Yesu di yi jo waha pu mu na kaa lemu p'a ja ge, na pu ganha bu lee naha jo sipya wa shishiin be mu we, fo Sipya Ja wu ba je na foro xu ni tuun wemu ni. ¹⁰ A pee jomɔ pe di gori pu funyɔ ni. A p'i puye yege na: «Sipya Ja wu na je na foro xu ni, lee kori je dii we?»

¹¹ A p'i wu yege na: «Naha na saliya karamɔɔlɔlɔ p'i yu na Eli w'a yaa na fenhe pa we?» ¹² A wu pu ɔ shɔ na: «Uun, Eli w'a yaa na fenhe pa, na ba keree ki beeri gbegelevonɔ gbegele. Ga naha na l'a ka na Sipya Ja wu na ba ganha xuuni we, na pu na ba zhe wu ni we? ¹³ Ga n'a da yi jo yi mu, Eli ya pa xɔ, a sipyii p'i wu pye pu nidaan pyegana na ma na jo ba l'a ka wu shizhaa na we.»

Yesu ya pya wa cuuɔ jina bye wemu ni ge

(Macoo 17:14-21; Luka 9:37-43)

¹⁴ Ba p'a pa je kalaapiire tisara ni we, na sipyinehemee ta p'a pu maha, saliya karamɔɔlɔlɔ p'i je na nakaara pyi ni kalaapiire ti ni. ¹⁵ Sipyiire t'a Yesu ja tuun wemu ni ge, a l'i bye kakanhana pu mu. A p'i baa kari, na she wu shaari.

¹⁶ A Yesu di wu kalaapiire ti yege na: «Naha wuu na yi wa nakaara pyi ni pu ni we?»

¹⁷ A na wa di wu ɔ shɔ sipyiire ti te ni na jo: «Wu Karamɔɔ, n'a pa ma mu ni na ja ni, bani jina bobo wu wa wu ni. ¹⁸ Jina wu bu wu co xuu xuu ni, w'a wu shan nje na. Kakaya na ganha na fero pya wu ɔ ni, w'a ganha na ganhaa kii kuri, na waha. Ne yi jo ma kalaapiire ti mu, jo pu jina wu kori yeege wu ni, ga p'i ya ja we.» ¹⁹ A Yesu di jo: «Ee! Yee kunni

je n'a daa baa fee! Ne na gori yaha naha ni yee ni fo tuun weke we? Ne na yee keree xu, fo tuun weke ni we? Pa ni ma pya wu ni!»

²⁰ A p'i gari ni wu ni wu yiri. Ba pya w'a Yesu ja we, taapile ni a jina wu wu jahara xuuni, a wu do jije na, na gologolo. A kakaya di ganha na fòro wu jo ni. ²¹ A Yesu di pya wu to wu yege na: «Fo tuun weke ni le ya wu ta we?» A wu wu jo sho na: «Fo wu nòhòpiire tuun ni. ²² Teege nipehege ni jina wu ma wu shan na ni, ni lohò ni, kònho wu xhu. Ma bi jani yaaga na, juro jaari wu na, m'a wu tege!»

²³ A Yesu di wu pye: «Ma bi jani! Keree beeri k'a ja pye n'a daa fò mu.» ²⁴ Taapile ni a funana li to wu xhuulo na: «Ne dà ma na, pa na tege m'a n'a daa baara ti wolo na funjo ni.» ²⁵ Yesu ya li ja sipyiire t'a gburogi na ma wu mu ge, a wu din jina wu na na: «Jina bobo judunnò, ne w'a ma pye mu, foro wu ni. Ma ganha je wu ni nige bada we.» ²⁶ A jina wu xhuulo, na funana li jahara xuuni, na foro li ni. A l'i bye ma na jo li nixhugo ki je, fo sipyijeheme bi yu na: «W'a xu.» ²⁷ Ga Yesu di funana li keje ki co, na li yirige. A l'i yiri, na yere.

²⁸ Ba Yesu ya pa je puga we, na wu ni kalaapiire ti yaha pu ye na. A p'i wu yege na: «Jaha na we di ya ja we jina we kori yege pya wu ni-i we?» ²⁹ A Yesu di pu jo sho na: «Ke jina tuugo ke ya fòro forogana la shishiin na ni Kile-jerege be we.»

Yesu ya wu xu ni wu je wu jo sanha

(Macoo 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ A p'i yiri wà, na Galile fiige ki ja toro na gaaji. Yesu funjo bye pu wu sanha ce we, ³¹ bani wu bi wu kalaapiire ti kalaa. A wu pu pye: «Pu na ba Sipya Ja wu le sipyii keye ni. Pu na ba wu gbo, cabyaa taanri bu doru, w'a je.» ³² Ga pu bi pee jomò pu kori ce we, na fya pu ya ja wu yege pee keree na we.

Weke w'i je jahagbaa fò we?

(Macoo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ A p'i nò Kaperinò ni. Yesu nigege na puga ki ni, a wu wu kalaapiire ti yege na: «Nakaara teke na yi bye koo li na we?» ³⁴ Ga, a p'i cari, bani pu bi puyè yegee koo li na na weke wu je pee beeri wo jahagbaa fò we? ³⁵ Wee tuun wu ni a Yesu di diin, na wu kalaapiire ke ni shuun wu yiri, na pu pye: «Wa funjo bi je na pye jahagbaa fò, w'a yaa na pye pu beeri kadugo yiri wo, ni pu beeri kapyebye.» ³⁶ A wu nòhòceere la lo, na lee yereje pu jije ni, na li co wu keye ni, na yi jo pu mu na: ³⁷ «Sipya sipya w'a le nòhòceere le la shi co xuuni ne wuu na ge, ne w'a co xuuni. We w'a ne co xuuni ge, wee ya ne co xuuni we, ga ne tunvò we w'a co xuuni.»

Sipya wemu ƚe wèe pen we, wèe nii wu ƚe wii

(Luka 9:49-50)

³⁸ A Yohana di Yesu pye: «Wù Karamɔɔ, wèe ya ná wa ƚa, wu na jinaa kori na yeege sipyii ni mu mege na. A wèe di yi jo wu mu jo wu ganha ba lee pyi we, bani wu ƚe wèe wa we.» ³⁹ A Yesu di wu pye: «Yi ganha bu wu ƚaha kɔn we, bani sipya wa shishiin da já kakanhana pye ne mege na, lee kadugo na m’a wakaraa m’a ne joguumɔ yu we. ⁴⁰ Bani sipya wemu ƚe wèe pen we, wèe nii wu ƚe wii. ⁴¹ Can na n’a da yi jo yi mu, sipyaa sipya w’a cɛegbuu nii loho kan yi mu y’a gba na bani yi ƚe Kirisa wuu ge, weefɔ da ga fɔ lee wo kuduun ni we.

Kaa le l’a ma leni jurumu ni ge, lee ƚɔ yaha

(Macao 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² «Te nɔhoɔpiire te t’a dà ne na ge, sipyaa sipya w’a le la ƚuɔ kyɛegi ge, li bi da boɔ weefɔ mu, na faatabaaga ƚɔ wu katige ni, na wu wá suumɔ loho ni. ⁴³ Ma keɛe bi ƚe kaɔuɔ di ma le jurumu ni, ki kɔn. Ma keɛe nigin wo na jé Alijine ni, lee ya ƚɔɔ ma mu, ma keye shuun wo wu she yaha Jahaneme ni nafugibaaga ni. [⁴⁴ Wee xuu wu ni, wu fyenye ya xhuli we, kee na ki ya furi we.] ⁴⁵ Ma toɔɔ bi ƚe kaɔuɔ di ma le jurumu ni, ki kɔn. Ma toɔɔ nigin wo na jé Alijine ni, lee ya ƚɔɔ ma mu, ma toɔɔ shuun wo wu wá Jahaneme ni. [⁴⁶ Wee xuu wu ni, wu fyenye ya xhuli we, kee na ki ya furi we.] ⁴⁷ Ma nii bi ƚe kaɔuɔ di ma le jurumu ni, li wehele wolo. Ma nii nigin wo na jé Kile wo saanra|Kile saanra ti ni, lee ya ƚɔɔ ma mu, ma nii shuun wo wu wá Jahaneme ni.

⁴⁸ Wee xuu wu ni,
 wu fyenye ya xhuli we,
 kee na ki ya furi we.*

⁴⁹ «Bani ba l’a saha na suumɔ le shiga ni we, mu l’a saha jurumupyii be pu sɔrogo na ni. ⁵⁰ Suumɔ ya ƚɔ, ga pu tipoomɔ bu foro pu ni, ƚaha ma da daga pu taan sanha we? Suumɔ pu pye yiye pyaa ni, ƚaɔɔ di bye yi te ni.»

Yesu ya yemu jo gbaxɔɔ shizhaa na ge

(Macao 19:1-12; Luka 16:18)

10 ¹ A Yesu di yiri wà, na gari Zhude fiige ki ni, ni Zhuruden Gba wu kadugo yiri. A sipyiire t’i ba binne wu taan sanha. A wu ganha na pu kalaa ma na jo, ba w’a tee na li pyi pyegana lemu na we. ² A Farizheen pii di fulo wu na, na wu peri. A p’i wu pye: «L’a saha ná wu wu shɔ gbaga

* 9:48 Ezayi 66:24

kakanhana kalaapiire ti mu; ga, a Yesu di pu pye sanha na: «Na nagoo, Kile wo saanra ti jeme p'a pen de!» ²⁵ Ɔɔɔɔɔ jeme ya taan museni wii ni na toro, naafuugbo Ɔɔɔ jé na Kile wo saanra ti ni. ²⁶ A l'i bye tɛhɛɛ baa kakanhana kalaapiire ti mu, a p'i ganha na puyɛ pyi: «Aa! Wee tuun wu ni sipya weke na já pa shɔ wɛ?» ²⁷ A Yesu di pu wii, na jo: «Sipyii mu, lee da já bye wɛ, ga li na já bye Kile mu, bani kaa la shishiin ya Kile jani wɛ.»

²⁸ A Pyɛeri di wu pye: «Li wii, wèe ya kahari yanmuyɔ bɛeri ni, na daha mu feni.» ²⁹ A Yesu di wu pye: «Can na n'a da yi jo yi mu, sipyaa sipya w'a kahari wu puga ni ge, kelee wu ceboronamaa, kelee wu ceboroshaa, kelee wu nu, kelee wu to, kelee wu nagoo, kelee wu kerɛyɛ, nɛ ni Jozaama pe wuu na ge, ³⁰ weefɔ na ba yee bɛeri yahaɲaa xhuu nigin (100) ta ke koɲɔ ke na: piyeyɛ, ni ceboronamaa, ni ceboroshaa, ni nii, ni nagoo, ni kerɛyɛ, na kanhama bɛ ta, na ba ɲii sicuumɔ nixhɔbaama bɛ ta ɲiga na. ³¹ Ga nahagbaa wuu ɲiɲhemɛɛ na ba bye kadugo yíri wuu, kadugo yíri wuu ɲiɲhemɛɛ na bye nahagbaa wuu.»

Yesu ya wu xu ni wu ɲɛ wu jo sanha

(Macoo 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Koo na pu bye na gaɲɲi Zheruzalemu ni, Yesu bye wu kalaapiire ti nahagbaa na. Kalaapiire ti xakilee pu bi kyɛɛgi. Sipyii pii p'a taha pu feni ge, pee bi fya. A Yesu di gari sanha ni wu wuu ke ni shuun wu yɛ ni. Kaa le li da ba bye wu na ge, a wu lee ɲɔ kɔn na yu pu mu. ³³ A wu pu pye: «Wù wii gaɲɲi Zheruzalemu ni. Pu na zhe Sipya Ja wu le wà saraya ɲaha shɔɔnriverɛ ɲuɲɔfɛɛ|saraya ɲaha shɔɔnriverɛ ɲuɲɔfɔɔ ni saliya karamɔɔɔɔ pu kenɛ ni. Pu na ba wu jaagi na w'a yaa ni xu ni. P'a wu le shi watii kenɛ ni, wemu ɲɛ Yawutuu shi wɛ. ³⁴ Wee na ba zhehe wu na, na ɲɔɔɔɔ tugi wu na, na wu kpɔn ni susɔɔɔ ni, na wu gbo. Caɲa taanri wogo ki na w'a ɲɛ.»

Yakuba ni Yohana ya nahagbaa fɛere shaa Yesu mu

(Macoo 20:20-28)

³⁵ Lee kadugo na Zebede jalaa Yakuba ni Yohana ya pa fulo Yesu na, na yi jo wu mu na: «Wù Karamɔɔɔ, kaa le wù da ba ɲɛeri ma mu ge, wù la ɲɛ m'a lee pye wù mu.» ³⁶ A Yesu di pu yege na: «Yi wa giin nɛ leke pye yi mu wɛ?» ³⁷ A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Ma ɔɔɔ m'a nahagbaa fɛere tatiinye yi kan wù mu: nigin wa di diin ma kanige cɛ, wa di diin ma kamene cɛ, ma saanra ɲɔɔɔ wuuro ti ni.» ³⁸ Ga, a Yesu di pu pye: «Kaa lemu yee wa ɲɛeri ge, yee wa li cɛ wɛ. Kanhama cɛɛgbuu lemu ni n'a da ba gba ge, yee na já gba lee ni ya? Kelee nɛ na ba batize kanhama ni gberigberi wemu ni ge, yee na já batize yee ni ya?» ³⁹ A p'i wu pye: «Uun, wèe na já.» A Yesu

di pu pye: «Yi na ba gba ne wo cɛɛgbuu li ni. Ne na ba batize kanhama ni gberigberi wemu ni ge, yi na ba batize yee be ni. ⁴⁰ Ga na tiin ne kanige cɛ, kelee ne kamene cɛ, ne ne yee tatiinye yi kanvɔɔ we. Piimu kaa na Kile ya yee gbegele ge, pee mu yi da ba gan.»

⁴¹ Ba kalaapiire ke wu samaa ya yee logo we, a pu logoo di yiri Yakuba ni Yohana taan. ⁴² Lee na a Yesu di pu beeri yiri na jo: «Y'a li ce na shi wemu ne Yawutuu we, pii p'a wii nuɔɔfɛe wee shi wu nuɔɔ ni ge, pee ya pu nuɔɔfɛere pyi wu na, pu sipyigbɔɔ p'i pu fanha shee wu na. ⁴³ Ga li da ba bye mu yee te ni we. Yee wa funɔɔ bi ne wu bye sipyigbɔ, wufɔɔ wu pye pusamaa wo kapyebye. ⁴⁴ Yee wa funɔɔ bi ne wu bye nahagbaa fɔɔ, wu pye pusamaa beeri wo bulo. ⁴⁵ Bani Sipya Ja wu ya ta pa konho sipyii di ba kapyenɛe pyi wu mu we. Ga w'a pa, wu ba kapyenɛe pyi sipyii mu, wu wu munaa kan l'i bye sipyinehemee wo nuwuuro saraa.»

Yesu ya fyen Batime cuuɔ

(Macao 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Lee kadugo na a p'i no kulo la ni, lee mege ne na Zheriko. Ba Yesu ni wu kalaapiire te ni sipyinehemee ya pa foro Zheriko ni we, lee bi fyen wa nidɛenge ta koo li no na, wee na saraya neeri. Wee bye Time ja Batime. ⁴⁷ W'a logo na Nazareti sheen Yesu w'a wii ge, a wu mujuu wa na: «Dawuda Ja Yesu, nuɔɔ jaari na na!» ⁴⁸ Sipyinehemee ya jo ni wu ni na wu co wuyɛ na, ga, a wu sii la fara mujuu li na na yu: «Dawuda Ja, nuɔɔ jaari na na!» ⁴⁹ A Yesu di yere na jo pu wu yiri. A p'i fyen wu yiri, na wu pye: «Ma xakili wu tenɛ, yiri! W'a ma yiri!» ⁵⁰ A wu wu fadenɛe wa, na sira yiri, na fulo Yesu na. ⁵¹ A Yesu di wu yege na: «Mu wa giin ne leke pye ma mu we?» A fyen wu wu no sho na: «Karamɔɔ, di da paa!» ⁵² A Yesu di wu pye: «Ta se, ma n'a daa w'a ma cuuɔ.» Taapile ni a wu ganha na paa, na daha Yesu feni koo li na.

Yesu ya je Zheruzalemu ni ba saan ne we

(Macao 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

11 ¹ Ba p'a tɛɛne Zheruzalemu na we, a p'i no Betefaje ni Betani shizhaa, Oliviye faaboboɔ ki kabanugo ki ni. A Yesu di wu kalaapiire shuun wa tun, ² na pu pye: «Yi she yi nahagbaa kulo li ni. Yi ba she jin ye li ni, yi na kafabige ka nibɔɔ ta wa, sipya sanha dugi ja kemu na we, y'i kee sanha yi pa naha! ³ Sipya wa bu yi pye: «Jaha na yee di ke sanhana we?» Yi weefɔɔ pye: «Wɛe Kafɔɔ wu mago wu wa ki na, nime w'a da ki kuruɔɔ na pa ma kan.»»

⁴ A p'i gari, na she kafabige ka nibɔɔ ta kakuutorogo ka ni, na ki sanha. ⁵ Sipyii pii pu bye wa ge, a pii di pu yege na: «Yee di ke kafabige ke

sanhana naha na we?»⁶ A p'i pu nɔ shɔ ba Yesu ya yi jo pu mu we. A pee sipyii p'i sɔɔ na p'a gaanji ni ki ni. ⁷ Ba p'a nɔ ni kafabige ki ni Yesu y'iri we, na pu fadegbɔyɔ ya taha ki na, a Yesu di dugi ki na. ⁸ A sipyijehemee di pu fadegbɔyɔ pii koo li ni. A pii be di weburiye kɔn tɛye ni, na yee pii koo li ni. ⁹ Pu nigariwuu, pii p'a jaari Yesu nahagbaa ni wu kadugo y'iri ge, pee bi xhuulo na yu na:

«Kile w'a sɔni! We w'a ma Kafɔ mɛge na ge,
wee nɛ duba pya!»*

¹⁰ «Wù to Dawuda wo saanra te t'a ma ge,
Kile wu duba ti mu.

Masɔɔɔ k'a byi Kile mu fugba lii lii we ni.»*

¹¹ Ba Yesu ya jé Zheruzalemu ni we, na gari Kile-peeɛɛ pugbɔhɔ ki ni, na she ki kabaya yi beeri wii. Lee kadugo na a wu ni wu kalaapiire ke ni shuun wu foro kari Betani ni, bani piige ki bi zhaa da wuu.

Yesu ya nitoodige ka lanji

(Macoo 21:18-19)

¹² Kee cana ki jimuguro, pu na foro Betani ni, a xuugo di Yesu ta. ¹³ Na wu yaha taliige ni a wu nitoodige ka ja, were di nɛ ki na. A wu she ki wii, wu bu garaa nagoo ta ki na. Ba w'a nɔ ki na we, wu ya yaaga ja we, fo weye ye. Bani nitoroɔ pyeduun bi sanha nɔ we. ¹⁴ Ayiwa a wu nitoodige ki pye: «Sipyi da ga mu pya li nige bada we.» A wu kalaapiire t'i yee logo.

Yesu ya Kile-peeɛɛ pugbɔhɔ ki pye feefee

(Macoo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹⁵ P'a nɔ Zheruzalemu ni tuun wemu ni ge, a Yesu di jé Kile-peeɛɛ pugbɔhɔ ki ni. Sipyii piimu pu bi bere ni zhɔ pyi wà ge, a wu ganha na pee kɔri na yeege. A wu wari faavee pu wo tabalaa pee, ni gbegbe shazheere perevee pu wo yatiinye yi neri buri. ¹⁶ W'a ta sɔɔ yaaga perevɔɔ wa shishiin wu toro Kile-peeɛɛ pugbɔhɔ ki kaɔɔ ki ni we. ¹⁷ A wu sipyii pu kalaa na: «Ta li ya ka Kile Kafila wu ni we na:

«Pu na ba ne puga ki pyi
shi wu beeri wo Kile-nerɛge puga we?»*

Ga yee kunni ya ki pye nagaalaa talaraga.»

¹⁸ Ba saraya naha shɔɔnrivee nɔɔɔfɛ|saraya naha shɔɔnrivee nɔɔɔfɛ, ni saliya karamɔɔɔɔ p'a yee logo we, na ganha na wu shaa di gbo. A p'i fya wu na, bani wu kalaa wu bi sipyii pu nɔyɔ co xuuni.

¹⁹ Ba yakonɔ k'a nɔ we, a Yesu ni wu kalaapiire t'i foro kanha ki ni.

* 11:9 Zaburuu 118:26 * 11:10 2 Samuweli 7:11-14 * 11:17 Ezayi 56:7

Yesu ya jo nitoodige ki waha wu keree na

(Macoo 21:20-22)

²⁰ Kee caɗa ki jimuguro nisɔɔɔɔ ki na, na pu yaha pu na doroo koo li ni, a p'i kee nitoodige ki na k'a waha fo ki niye ye. ²¹ Kaa le l'a bi pye ge, a Pyeeri funɗo di do lee na, a wu Yesu pye: «Wù Karamɔɔ, m'a nitoodige kemu laɗi ge, k'a waha!»

²² A Yesu di pu pye: «Yi dà Kile na! ²³ Can na n'a da yi jo yi mu, sipyaa sipya w'a ke faaboboɗo ke pye: «Yiri laha naha, m'a she maye wá suumɔ loho ni ge.» Nakaara bye t'i je wufɔɔ zo wu na we, wu bi dà li na na ye w'a jo ge, na lee na bye; li na bye wu mu. ²⁴ Lee wuu na n'a da yi jo yi mu, yi ba yaaga tuugo beeri jeeri, yi dà li na na y'a kee ta na xo, kee na gan yi mu. ²⁵ Yi bu yere na Kile jeeri, na wa ta w'a kakuuno la pye yi na, yi lee yafa weefɔɔ mu, kɔho yi fugba To Kile wu yi be wo kakuuyo yi yafa yi mu. ²⁶ Yi bye y'i ya pusamaa wo kakuuyo yi yafani pu mu we, yi fugba To Kile wu da ba yi be wo kakuuyo yi yafa yi mu we.»

Mii Yesu wo sefeere ti d'a yiri we?

(Macoo 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ A p'i gari Zheruzalemu ni sanha. Na Yesu yaha wu na jaari Kile-peenje pugboho ki ni, a saraya naha shoonrivee joofofe|saraya naha shoonrivee joofofo, ni saliya karamoɔloho, ni noholee p'i fulo wu na, ²⁸ na wu yege na: «Sefere teke gbɔɔɔ ni mu wa kii keree kii pyi we? Joɔɔ w'a kee fanha ki kan mu mu na mu w'a ki pyi we?» ²⁹ A Yesu di pu pye: «N'a da yee yege kaa nigin wa na, y'i na jo shɔ. Wee tuun wu ni, sefeere temu gbɔɔɔ ni ne be ya kii keree kii pyi ge, ne be na tee jo yi mu. ³⁰ Joɔɔ wu d'a Yohana tun na w'a batizeli pyi we, Kile laa sipyii? Yi na jo shɔ.»

³¹ A p'i puyɛ pye: «Wù bu jo: «Kile w'a wu tun», wu na jo: «Wee tuun wu ni naha na yee di ya ta dà wu na-e we?» ³² Ga wù bu noho jo: «Sipyii p'a wu tun...» (Pu bi fyagi sipyii pu na, bani sipyii pu beeri bi Yohana wii can can na Kile tudunmɔ.)

³³ Lee na a p'i Yesu pye: «Wèe ya ce we.» A Yesu be di pu pye: «Ayiwa ne be ya she, sefeere temu gbɔɔɔ ni ne be ya kii keree kii pyi ge, ne be da tee jo yee mu we.»

Erezen faapyii niguumɔ pu wo talene le

(Macoo 21:33-46; Luka 20:9-19)

12 ¹ Lee kadugo na a Yesu di talenje jo kon na yu pu mu na: «Ná wa w'a bi erenzen|erezen tige tege ka shan, na ki maha ni kasoɔɔ ni. A w'i wege ka wolo na pye erenzen wu loho ki tawologo, na zangaso wa

yàa shazhɔn wu kaa na. Lee kadugo na a wu ɛɛzen tiire tɛge ki kaa le ɛɛzen faapyii pii keɛɛ ni, na gari fiige katii ni. ²Ba ɛɛzen w'a pa le we, a wu kapyebye wa tun pee ɛɛzen faapyii pu mu, na wu she ɛɛzen nile wu shɔ pu mu. ³Ga, a p'i kapyebye wu co, na wu kpɔn, na wu kewayaya wo yaha kari. ⁴Lee kadugo na a tɛge ki fɔɔ wu kapyebye watii tun kari. A p'i wee juɔɔ bana, na wu cogana kolo. ⁵A wu nɔhɔ kapyebye wa be tun kari sanha. A p'i wee gbo. Lee kadugo na a wu kapyebyii nɛɛhemɛɛ pii be tun. A p'i pii kpɔn, na pii gbo.

⁶«Ja nigin ye di bye tɛge ki fɔɔ wu mu, wee kaa bi dan wu ni xuuni. A wu wee tun pu mu pu beeri kadugo y'iri, na jo: «Nɛ ja we kunni pu na zhe gbɔɔɔ taha wee na.» ⁷Ga, a ɛɛzen faapyii p'i puye pye na: «Cɛn wu lɔvɔɔ w'a we. Yi pa wu wu gbo, cɛn wu na bye wu wo.» ⁸A p'i jafɔɔ wu co na wu gbo, na wu wá tɛge ki kadugo y'iri.

⁹«Wee tuun wu ni tɛge ki kafɔɔ wu da ba naha pye we? Wu na ba ba, na pee ɛɛzen faapyii pu gbo, na ɛɛzen tɛge ki kaa le piitiilee keɛɛ ni. ¹⁰Ta yee ya le kalaa Kile Kafila wu ni we? na:

«Puyirilee p'a faakagerɛɛ kemu she ge,
kee k'a pye puga ki
gunɔmii li faakagerɛɛ ki nɛɛɛ ke.

¹¹Li wii Kafɔɔ w'a lee pye,
kakanhana li wa lii wu naha t'aa.»*

¹²A Yawutuu juɔɔfɛɛ p'i ganha na cogana shaa Yesu na, bani p'a li cɛ na pee na Yesu ya talene li jo wà. Ga, a p'i fya sipyyiire ti na, wee tuun wu ni a p'i wu yaha wà, na gari.

P'a Yesu yege munaa pereme keree na

(Macao 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³Lee kadugo na a p'i Farizheen pii ni Herɔdi wo sipyyii pii tun Yesu mu, kɔnhɔ p'i wu co wuye pyaa ju jomɔ feni. ¹⁴A p'i ba na wu pye: «Wu Karamɔgɔ, wèe ya li cɛ na jo can fɔɔ mu jɛ. Mu ya fyagi sipya wa shishiin na we, bani sipyyii pu beeri pu jɛ nigin mu mu. M'a sipyyii pu fiinɛ na galaa be Kile koro li ni. Ayiwa l'a saha p'a munaa pereme kaan Orome saannaa Sezari mu laa, li ya saha we? W'a yaa na pu kaan, laa wu ya yaa na pu kaan we.»

¹⁵Ga, a Yesu di pu shuun shuun juuro ti cɛ na pu pye: «Naha na y'i na ju yegee we? Yi pa ni wari deɛɛ nigin wa ni, di wu wii.» ¹⁶A p'i nigin wa she wu na. A Yesu di pu pye: «Jɔgɔ wo jaa ni wu kama pu wa we na we?» A p'i jo: «Orome saannaa Sezari.» ¹⁷Wee tuun wu ni a Yesu di pu

* 12:10-11 Zaburuu 118:22-23

pye: «Y'a Sezari wuu li kaan Sezari mu, yi da Kile be wuu li kaan Kile be mu.» A wu keree di pu naha wɔ fo xuuni.

Sadushɛɛn p'a Yesu yege xupɛnɛ li keree na

(Macoo 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Lee kadugo na, nuɲɔfɛɛ pii bye wà, p'i jɛ Yawutuu, Sadushɛɛn pu bye pii. Pee bi yu na xupɛnɛ da ba bye jiga na wɛ. A pii di ba she Yesu y'iri, na she wu pye: ¹⁹ «Karamɔɔ, Kile tudunmɔɔ Musa ya le jɔmɛɛ le ka na kan wèe mu na: «Ná wa wo ceborona bu xhu, na ta wu ya pya ta wu shɔ na wɛ, na wu wee naxhugoshɔ wu lɔ, kɔnhɔ wu nagoo ta di yaha wee ná wu nixhugo ki mu.» ²⁰ Lee ya bi ceboronamaa gbarashuun wa ta wà. A nizhiime wu cee leɲɛ, na xhu wu ya pya ta wɛ. ²¹ A shuun wo wu wee cee wu ninumɔ lɔ, na xhu wu ya pya ta wɛ. A taanri wo wu be di bye mu. ²² A pu gbarashuun wu beeri di wee cee wu leɲɛ toro, a pu beeri di xhu wa shishiin ya pya ta wu na wɛ. Lee kadugo na a cee wu be di xhu. ²³ Xuu pu capɛɲɛ ke, wee cee w'i da ba bye pu shen nigin wekɛ wo wɛ? Bani pu gbarashuun wu beeri ya wu leɲɛ toro.»

²⁴ A Yesu di pu pye: «Le be li wa yee piinɲɛ ki kapuɲɔ wɛ? Na jo le l'a ka Kile Kafila wu ni ge, yee wa lee ce wɛ, y'i wa Kile wo sefɛɛɛ ti be ce wɛ. ²⁵ Xuu pu ba jɛ, sipyii wa da cèe leɲɛ, kelee na gbaya je wɛ. Ga pu na ba bye ba fugba melekɛɛ jɛ wɛ. ²⁶ Xupɛnɛ li wo shizhaa na, xuu wemu ni na ki wo tire li kaa ya yu Kile tudunmɔɔ Musa wo Kitabu wu ni ge, ta yee ya yee kalaa wɛ? na:

«Nɛ jɛ Ibirayima wo Kile,
ni Ishaaga wo Kile,
ni Yakuba wo Kile.»*

²⁷ Kile jɛ xuu wo Kile wɛ, ga wyii wo Kile wu jɛ wii. Yee ya piin xuuni.»

Kile wo saliya jɔmɛhɛɛ ki beeri wo nigbɔɔ le

(Macoo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ A saliya karamɔɔ|saliya karamɔɔlɔɔ wa di pee nakaara jomɔ pu logo. A wu li ja na Yesu ya Sadushɛɛn pu jɔ shɔ na jɔ. A wu fulo wu na na wu yege na: «Lekɛ l'i jɛ Kile wo saliya wu jɔmɛhɛɛ ki beeri nigbɔɔ li wɛ?»

²⁹ A Yesu di wu jɔ shɔ na: «Saliya wu jɔmɛhɛɛ ki beeri nigbɔɔ li wa le na:

«Iziryɛli sheɛn yi logo: Wù Kafɔɔ Kile we,
Kafɔɔ nigin pe wu jɛ wii.

³⁰ Ma Kafɔɔ Kile wu taan ma mu

* 12:26 Ekizode 3:6

ma zo wu beeri na,
 ni ma munaa li beeri,
 ni ma fungongɔ ki beeri,
 ni ma fanha ki beeri.*

³¹ Li shuun wuu li wa le:
 «Ma sipiyinii wu taan ma mu
 ba maye pyaa ki je we.»*

Kile wo saliya wu ɲomee la shishiin wa ye kii shuun we na we.»

³² A wee saliya karamɔɔ wu Yesu pye na: «See na, wu Karamɔɔ, ye m'a jo ge, kaɲii li wa. Bani Kile ye nigin wu wa, Kile wa shishiin wa nige wee kadugo na we. ³³ Kile na taan ma mu ma zo wu beeri na, ni ma fungongɔ ki beeri, ni ma fanha ki beeri. A ma sipiyinii be di daan ma mu ba maye pyaa ki je we, lee ya pele saraya nizogoyo ni saraya tuuyo ye beeri na.»

³⁴ A Yesu di li ja na w'a wee ɲo sho ni fungongɔ feere ni, na wu pye: «Mu ni Kile saanra ti te w'a lii we.» Na co wee tuun wu na, wa shishiin ya luu waha na wu yege nige kaa la shishiin na we.

Shɔɲɔɲɔ wu ya ta pye Dawuda ja ye nigin we

(Macoo 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Na Yesu yaha wu na sipyii pu kalaa Kile-peene pugboho ki ni, a wu pu pye: «Jaha na saliya karamɔɔɲɔɲɔ p'i yu na Shɔɲɔɲɔ wu ya ta sii pye watii Dawuda ja ye kadugo na-e we? ³⁶ Dawuda ye pyaa ya jo Fefeere Munaa fanha ni na:

«Kafɔɲ Kile ya yi jo ne Kafɔɲ mu na:
 Tiin saanra tateenge ki ni na kanige ce,
 fo di ba ma peen pu tirige na pa le
 ma ɲɔɲɔ nɔho ni.»*

³⁷ Dawuda ye pyaa ya Shɔɲɔɲɔ wu pyi Kafɔɲ, wee tuun wu ni, w'a ja pye dii wu ja ye nigin we?»

Yesu ya pu kaala ni saliya karamɔɔɲɔɲɔ pu kaa ni

(Macoo 23:1-36; Luka 20:45-47)

Yesu kafila wu logo bi dan sipyii pu beeri ni xuuni. ³⁸ A wu yi jo pu mu wu kalaa wu ni na: «Y'a yiye kaseri saliya karamɔɔɲɔɲɔ pu na. Na fadedɔɲɔɲɔ leni na jaari, ni sipyii na gbɔɔɔ fɔ kaan pu mu pinnere kpeenyɛ na, lee l'a dan pu ni. ³⁹ Kile-peene piyeye yi wo nahagbaa tatiinyɛ, ni yalicense wo tatiinceye be di dan pu ni. ⁴⁰ P'a naxhugoshaa keje

* 12:29-30 Duterɔɲɔme 6:4-5 * 12:31 Levitike 19:18; Galasi Sheen 5:14

* 12:36 Zaburuu 110:1

yaŋmuyɔ beeri shuu pu na. Lee kadugo na p’a she mɔ Kile-ɲerege na, kɔnhɔ p’i puyɛ she see sipyii. Pu jaagi kanhama na ba golo fo xuuni.»

Naxhugoshɔ wu Kile yakanga

(Luka 21:1-4)

⁴¹A Yesu di diin Kile-ɲerege pugboho ki ni, na saha ni yakanya yi tayahaŋa keshi wu ni, na sipyii pu wari wu yahagana li wii. Naafuu fee niɲehemeɛ bi wari niɲeheme leni wu ni. ⁴²A naxhugoshɔ la baa foɔ wa be di ba, na wari tuuŋɔɔ nifenhɛfenhɛŋɛɛ shuun le wu ni. Wee wari wu bi laha tama nigin shishiin na we.

⁴³Wee tuun wu ni a Yesu di wu kalaapiire ti yiri na yi jo pu mu na: «Can na n’a da yi jo yi mu, we naxhugoshɔ la baa foɔ we ya lemu le keshi wu funɲɔ ni ge, lee ya ɲehɛ pusamaa beeri wuu li na. ⁴⁴Bani pu beeri ya wolo wolo pu naafuu ni na kan. Ga wee kunni ni wu la baara ti ni, lemu beeri li ɲɛ wu mu wu ɲɔshaga wuu ge, w’a lee beeri kan.»

Yesu ya Kile-ɲerege pugboho ki ja wu jo

(Macoo 24:1-2; Luka 21:5-6)

13¹Yesu nivorowo Kile-ɲerege pugboho ki ni, a wa di wu pye wu kalaapiire ti ni na: «Wù Karamɔɔɔ, ye kageegboɔɔ ye ni ye piyeye ye yereŋɛgana wii sa!» ²A Yesu di wu pye: «Mu ɲii wa ye pugboɔɔ ye beeri ni ge? Kagerɛŋɛ ka shishiin wa da ba gori naha ka ɲuŋɔ ni we. Yi beeri na ba do feɛfeɛ.»

Keree kiimu na ba byi sani koŋɔ ki xɔ ge

(Macoo 24:3-14; Luka 21:7-19)

³Na Yesu nideenge yaha Oliviye faaboboŋɔ ki na Kile-ɲerege pugboho ki ɲaha tii wu ni, a Pyɛeri, ni Yakuba, ni Yohana, ni Andire ye di ba wu yege pu ye na na: ⁴«Kee keree kii na ba bye tuun wemu ni ge, wee she wù na! ɲaha sheshɛere teke t’i da ba li she na kee keree kii pyeduun w’a nɔ we?»

⁵Wee tuun wu ni a Yesu di pu pye: «Y’a yiye kaseri! Yi ganha bu sipya wa shishiin yaha wu yi piinɲɛ we!» ⁶Sipyii niɲehemeɛ na ba ba ni ne mege ni, na yu: «Nɛ wu ɲɛ wii». Pu na ba sipyiɲehemeɛ piinɲɛ. ⁷Yi ba kashen keree nuri, na kashen gbegeme keree nuri tuun wemu ni, yi funyɔ ganha da ben we. Li waha l’i waha, kee keree k’a yaa na pye, ga lee di wa da ba bye taaxɔɔ li we. ⁸Shi wa na ba y’iri shi watii kaa na. Saanra ta na ba y’iri saanra tatii kaa na. ɲiɲɛ celeŋɛ na ba byi teye ya ni, na fara xuugboho be na. Kee wa kanhama pu keree ɲɔkɔɔɔɔɔ ye, ba cee laa ma y’iri me we.

⁹«Ga yi da yiye kaseri, bani sipyii na ba yi leni kiirikɔɔɔɔ kuruyo yi keŋɛ ni. Pu na ba yi kpɔɔɔɔ xuuni Kile-ɲerege piyeye yi ni. Pu na ba se ni yi ni

gbafenɛɛɛ ni saannaa mu nɛ mɛgɛ wuu na. Lee na ba bye kapuɔɔ yi na Kile wo Jozaama pu jo pu mu. ¹⁰ Yani kee keree kii ki pye ge, li waha l'i waha, Jozaama pu yɛɛ ya yaa na fɛnhɛ jo shi wu bɛɛri mu. ¹¹ Pu ba yi conɪ, na yi leni keye ni tuun wemu ni, yi nijoyo ganha bu da bye yi mu funzhaga wɛ, ga jomɔ pe pu da ba digi yi funyɔɔ ni wee tuun wuyɛ pyaa ni ge, yi pee jo, bani yiye pyaa wa da ba bye pu jovɛɛ wɛ, fo Fɛfɛɛɛ Munaa. ¹² «Ceboro na ba wu ceboro le keɛɛ ni, kɔnhɔ p'i wu gbo. To na ba lee tuugo pye wu pya na. Nagoo bɛ na ba yiri pu sefɛɛ feni, kɔnhɔ p'i pu gbo. ¹³ Sipyii bɛɛri na ba yi kɔ nɛ mɛgɛ wuu na, ga wemu bu já luu mara fo na she nɔ li tɛhɛnɛ na, weefɔɔ na ba shɔ.»

Kapyebaagaa

(Macao 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ «Ayiwa gyɛɛgi pyevɔɔ wu ya yaa w'a naa xuu wemu ni wɛ, yi ba wu niyerege naa wee xuu wu ni. (Wa bi yi kalaa, wufɔɔ wu yi naha ɛ!) Wee tuun wu ni, piimu na ba bye Zhude fiige ki ni ge, pee di ba fe p'a se faaboboyo xuu ni. ¹⁵ Lee ba wemu ta kataɲa juɔɔ ni, wu ganha bu da digi jé wu puga ni di wu yɛɛɛɛ lɔ wɛ. ¹⁶ Wemu nɛ kerɛɛɛ ni ge, wee ganha bu guri di ba wu fadeɲɛ lɔ wɛ. ¹⁷ Bɔɔngɔ na ba bye lahaa fɛɛ ni puɲmaraya fɛɛ wogo yee caya yi na. ¹⁸ Y'a Kile nɛɛri kɔnhɔ kee keree ki ganha ba saha ni wiire tuun ni wɛ. ¹⁹ Bani kanhama na ba bye yee caya yi na pemu tuugo sanha bye na wɛ, na co fo Kile ya kɔɲɔ sii tuun wemu ni ge, fo na pa nɔ nijaa na. Pee kanhama pu tuugo di wa da bye bɛ nige bada wɛ. ²⁰ Kafɔɔ da bye wu ya wolo kee cabyaa ki ni wɛ, sipya wa shishiin bi da zho wɛ. Ga sipyii piimu naha w'a bulo ge, pee wuu na w'a kii wolo kee cabyaa ki ni. ²¹ Ayiwa, wa ba yi pye wee tuun we ni na: «Yi wii, Shɔvɔɔ wu wa naha.» kelee «Yi wii mɛ, wu we mɛ.» Yi ganha bu dà yee na wɛ! ²² Bani kafinejuu pii na ba yiri, na puyɛ pye shɔvɛɛ ni Kile tudunmɔɔ. Pu na ba naha sheshɛɛɛ keree ni kakanhaɲaa pyi kɔnhɔ p'i sipyiire ti piinɲɛ. Kile ya sipyii piimu naha bulo ge, nago ba pu da já ba pee bɛ piinɲɛ wɛ, pu bi da ba pee bɛ piinɲɛ. ²³ Yee kunni p'a yiye kasɛri dɛ! Nɛ kii keree kii bɛɛri jo yaha yi mu.»

Sipyia Ja nibaɲa keree

(Macao 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ «Yee caya yi na, pee kanhama pu nidorogo na,
 «Nibiige na ba jé caɲa ki ni;
 yɛɲɛ wa da kpɛɛngɛ yeege wɛ;
²⁵ wɔɔɔɔ ki na ba do na yiri fugba we ni;

fugba wu sefeere ti na ba jele.* »

²⁶ «Wee tuun wu ni sipyii na ba Sipya Ja nibawo ja fugba jahaya ye na ni sefeere ti beeri, ni nɔɔɔ nignɔ ni. ²⁷ W'a piimu jaha bulo ge, wu na ba melekee tun pu pee pinne, na yiri koɔ ki kabaya shishere wu beeri na, na li ɔɔ kɔn jine ke tehene le na, fo fugba we tehene le.»

Kalaa wemu ya daa nitoodige keree na ge

(Macoo 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ «Jaha shesheere ta te nitoodige shizhaa na. Ki geye ba ɔɔ kɔn na funni tuun wemu ni, yi wa ma li ce na ki nagoo pyeduun w'a teeɛɛ. ²⁹ Mu li wa, yi ba kii keree kii jaa ki na byi tuun wemu ni, y'i li ce na Sipya Ja w'a teeɛɛ na xɔ, na w'a nɔ xɔ kujɔɔ li ɔɔ na. ³⁰ Can na n'a da yi jo yi mu, sipyii pii pu wa niifeere ni nime ge, pee beeri wa da xhuu we, yani kii keree kii beeri ɔɔ ki fa ge. ³¹ Fugba we ni jine ke na ba doro, ga ne jomɔ pe wa da doro bada we.»

Wa ya kee caɔa ke, ni wee tuun we ce we

(Macoo 24:36-44)

³² «Ga sipya wa shishiin wa kee caɔa ke ni wee tuun we ce we, ali fugba melekee pu be we, Kile Ja wu be we. To Kile ye nigin pe w'a kee caɔa ke ni wee tuun we ce. ³³ Y'a yiye kaseri, y'i diin yaha jii na! Bani yi wa lee kaa li nɔduun ce we. ³⁴ Li na ba bye ma na jo na wa nigaraga kulo ni, wee nivorogo ya wu yanmuyɔ beeri kaa le wu kapyebyii keɛɛ ni, na pu beeri nigin nigin wu nibyii she pu na, na yi jo puga ki kujɔsigime wu mu na wu tiin yaha jii na.

³⁵ «Lee wuu na yi kori yaha jii na, bani puga ki kafɔ wu na ba ba yakɔɔ la, jiniɛ na la, xhupee meheɛ suduun ni la, jisɔɔɔ na la, yi wa ce we. ³⁶ Wu ganha ba yi fo, wu yi niɔmunuyɔ ta we. ³⁷ Ye n'a yu yi mu ge, yee n'a yu sipyii pu beeri mu: «Yi kori yaha jii na!»»

Yawutuu jupɔfee p'a woni pye Yesu kaa na

(Macoo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

14 ¹ Cabyya shuun ye wu bye pu ni Juwuuro, ni Shizhenhere Baa Buuri Kalene|Kalene li te ni. Saraya jaha shɔɔnriweɛ jupɔfee|saraya jaha shɔɔnriweɛ jupɔfɔɔ ni saliya karamɔɔɔɔ pu bi cogana shaa Yesu na p'i wu peele co ɛmɔhɔɔ ni, p'i wu gbo. ² A p'i jo: «Wu ganha bu wu co kalene li ni we, kɔnhɔ tunmɔ ganha bu yiri sipyiiire ti te ni we.»

* 13:24-25 Ezayi 13:10; 34:4

Cee wa ya lasikoli wo Yesu juṅṅ ni

(Macoo 26:6-13; Yohana 12:1-8)

³Na Yesu yaha wu na li Betani kulo li ni Simṅ kaban, togo k’a fenhe wemu co toro ge, a cee wa di ba ni lasikoli gboro la ni. Lee bi ni pæwa lasikoli wa na wemu mæge ki ñe na naari ge. A cee wu lee lasikoli gboro li ṅṅ waa, na li funṅṅ lasikoli wu wo Yesu juṅṅ ni.

⁴Sipyii pii pu bye wà ge, a pii logoo di yìri, na ganha na puye pyi: «Te lasikoli kakara te wo juṅṅ ñe leke wê? ⁵We lasikoli we bi da já bere na toro wari kabofonṅṅ kelee shishæere ni kaguro (w 45.000) shishiin taan, na wee kan funmṅ fæe mu.» A p’i jo ni wee cee wu ni xuuni.

⁶Ga, a Yesu di jo: «Yi laha wu na! Ñaha na y’i we cee we zṅ tenri wê? Go kasaana w’a pye mæ ne na. ⁷Funmṅ fæe na da daa yee te ni tuun bæeri ni. Tuun bæeri bu yee taan, yee na já kasaana pye pu na. Ga ne kunni wa da ba bye yee te ni tuun bæeri ni wê. ⁸Wu se kaa w’a pye. Na gbo wo lasikoli w’a wo na na, yani di ba xhu ge. ⁹Can na n’a da yi jo yi mu jo xuu bæeri ni Kile wo Jozaama p’a jo ke koṅṅ ke na ge, le we cee we ya pye ge, li be na baari wà, na sipyii pu funyṅ tirige ni wu kaa ni.»

Zhuda Isikariyṅti funṅṅ ya pye wu Yesu nṅṅṅ yaha

(Macoo 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰Zhuda Isikariyṅti we wu bye wu kalaapiire ke ni shuun wu wa nigin ge, wee ya she saraya ṅaha shṅṅnriwee juṅṅṅfæe|saraya ṅaha shṅṅnriwee juṅṅṅṅṅ pu mu na wu da Yesu le pu keṅe ni. ¹¹P’a wu jomṅ pu logo ge, a lee di daan pu ni xuuni. A p’i ṅomæe lṅ wu mu na pee na ba wari kan wu mu. A Zhudasi di ganha na pyegazaana shaa wu Yesu le pu keṅe ni.

P’a Bulooro Juwuuro ti wo Kalene li yalige ki li shiizhan

(Macoo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30)

¹²Shizhenhere Baa Buuri wu wo Kalene|Kalene li cazhiige ke, kemu na juwuuro ti wo saraga dubyapige ki ma gbo ge, a Yesu kalaapiire t’i wu yege na: «Ma funṅṅ wa wù she Juwuuro ti wo Kalene|Kalene li yalige ki gbegele xuu weke ni wê?»

¹³A Yesu di shuun wa tun wu kalaapiire ti ni, na yi jo pu mu na: «Yi she kanha ki ni. Yi na zhe saha ni ná wa ni w’a lohṅ shṅṅ tugo, y’i daha wee feni. ¹⁴Wu ba she jé puga kemu ni, y’i kee puga ki kafṅṅ pye: «Wù Karamṅṅ w’a jo na wu ni wu kalaapiire ti na ba Juwuuro ti wo Kalene li yalige ki li puga kemu ni ge, na mii ki wa wê?» ¹⁵Wu na pugboṅṅ ka she yi na zangaso wu ni. Yereye wa ki ni, k’a gbegele yaha. Y’i Juwuuro ti Kalene li yalige ki gbegele wù mu wà.»

¹⁶ A kalaapiire t'i yìri kari kanha ki ni, na she keree ki ta ba Yesu ya yi jo pu mu we. A p'i Jluwuuro ti wo Kalene li yalige ki gbegele wee xuu wu ni.

¹⁷ Ba piige k'a pa wo we, a Yesu ni wu kalaapiire ke ni shuun wu ba.

¹⁸ Na pu yaha lige ki na, a Yesu di ba jo: «Can na, n'a da yi jo yi mu, wa na ba ne le keje ni yee ni, wemu w'a li ni ne ni ge.»

¹⁹ A kalaapiire ti pahaya di danha, na ganha na wu yegee nigin nigin, na: «Ne wi ya?»

²⁰ A Yesu di pu jo sho na: «Yee ke ni shuun wu wa wu wa, wemu w'a wu keje ki le golege ki ni ni ne ni ge. ²¹ Sipyaa Ja wu na ba xhu ma na jo ba l'a ka wu shizhaa na we. Ga wemu w'a da ba Sipyaa Ja wu le keje ni ge, boongo ki je weefo wogo. Ali wee na wu da bye pu ya wu se be we, lee bi da bozo wu mu.»

Kafu fefere yalige ki keree

(Macao 26:26-30; Luka 22:15-20; 1 Korente Sheen 11:23-25)

²² Na pu yaha lige ki na, a Yesu di buuri wa lo, na baraga taha Kile na, na wu kegi kegi na kan wu kalaapiire ti mu, na pu pye: «Yi wu lo, ne ceepuuro ti wa te!»

²³ Lee kadugo na a wu ezen|ezen tige loko ceegbuu li lo, na baraga taha Kile na, na li kan pu mu. A pu beeri di ka gba.

²⁴ A Yesu di pu pye: «Ne shishan pu je pe, Kile wo karijege jomee li wo shishan pe. Sipyajehemee wuu na p'a wo. ²⁵ Can na, n'a da yi jo yi mu, n'a da ezen loko gba nige we, fo cana kemu n'a da ba ki nivojo gba Kile wo saanra|Kile saanra te ni ge.»

²⁶ Ba p'a li xho we, na Kile masojo yoyo cee. Lee kadugo taan a p'i foro kari Oliviyee faabobojo ki na.

Yesu ya jo na Pyeri na ba foro wee kaa taan

(Macao 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

²⁷ A Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Yee beeri na ba baa na ne ye nigin yaha, bani l'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Ne na ba yatohnahama wu gbo;
dubyya pu beeri na baa caaga.»*

²⁸ Ga ne ba je na foro xu ni tuun wemu ni, ne na doroyi paha na Galile fiige ki ni.»

²⁹ A Pyeri di wu pye: «Ali pusamaa beeri jehe baa na ma wa, n'a da ga ma wa we.» ³⁰ A Yesu di wu pye: «Can na n'a da yi jo ma mu, nijaa wo piige ke ni yani xhupeshiilee ni shuun wuu pu pa mehhe su ge, mu na ba

* 14:27 Zakari 13:7

foro ne kaa tàan tɔɔnii taanri na mu ya ne ce we.» ³¹ Ga, a Pyeeri di yi jo wu mu sanha na yi waha xuuni na: «Ali li mehe yaha ne wu xu be ni mu ni, n'a da ga foro ma kaa tàan we.» A pusamaa beeri di yee ninuyo jo mu.

Yesu ya Kile jeeri Zhetisemane tiire tege ki ni

(Macao 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Lee kadugo na a p'i gari xuu wa ni wemu mege ki je na Zhetisemane ge, a Yesu di wu kalaapiire ti pye: «Yi tiin naha, di she Kile jeeri.» ³³ A wu gari wa ni Pyeeri, ni Yakuba, ni Yohana ni. A l'i sii wu funɔɔ cɔnri fo xuuni, na wu naha be tanha. ³⁴ A wu pu pye: «Ne zo we beeri w'a tanha fo ne na zhaa di xhuu. Yi tiin naha, y'i gori yaha jii na!»

³⁵ A wu she naha na jeri na do jine na, na Kile jeeri na li bi da ja bye, wee tuun wu wo kanhama p'i doro wu juro ni. ³⁶ A wu jo: «Na To, kaa la shishiin ya mu jani we, le kanhama ceegbuu le sanha lii na na. Lee be na, ne wo jidaan ganha bye we, fo mu wo jidaan.»

³⁷ A Yesu di guri pa wu kalaapiire taanri wu yiri, na ba pu ta p'a nmunɔ. A wu Pyeeri pye: «Simɔ, m'a nmunɔ ge? Mu ya ja kori yaha jii na na ali leeri nigin be pye-e ya? ³⁸ Yi tiin yaha jii na y'i da Kile jeeri, kɔnhɔ Shitaanni ganha bu se ta yi na we. Sipyama muna ya soɔ, ga wu ce puuro fanha k'a cere.»

³⁹ A wu laha pu taan sanha na Kile jeeri, na guri pee jonumɔ pu na. ⁴⁰ Lee kadugo na a wu guri pa sanha wu kalaapiire ti yiri, na ba pu ta p'a nmunɔ sanha, bani nmunumɔ pu bi sho pu ni. A p'i bye pu ya ce dii pu da wu jɔ sho we.

⁴¹ A wu ba tɔɔnii taanri wuu li ni na pu pye: «Yee wa nmunɔ sanha na nmɔni ge? L'a yaa, tuun w'a nɔ. Li wii, Sipyama Ja wu na ba je jurumupyii pu keje ni. ⁴² Yi yiri wu da se! We w'a da na le keje ni ge, w'a nɔ.»

Yawutuu p'a Yesu co

(Macao 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

⁴³ Na Yesu yaha pee jomɔ pu na, taapile ni a Zhudasi di nɔ, wee je kalaapiire ke ni shuun wu wa nigin wa. A wu nɔ ni sipyinjehemee pii ni. Nmɔparaa ni pubegee ki bye pee mu. Saraya naha shɔɔnriwee jurofeɛ [Saraya naha shɔɔnriwee jurofoɔ, ni saliya karamɔgoɔ, ni nɔhɔlee pu bi pee tun.

⁴⁴ Zhudasi wemu wu bi da ba Yesu le keje ni ge, wee bi naha sheshere ta she sipyiire ti na na: «Di ba she jɔɔɔnɔ fɔ kan na wemu mu, y'i wee co, wee wu wa. Y'i kaseege yaha wu na xuuni, yi da ganji ni wu ni.» ⁴⁵ A Zhudasi di dii Yesu na taapile ni, na wu pye: «Karamɔgo!» Na jɔɔɔnɔ fɔ kan wu mu. ⁴⁶ Ba lee ya pye we, a p'i fulo Yesu na, na wu co. ⁴⁷ A Yesu

wo sipya nigin wa di wu ḡmɔpara kɔɔngi, na saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu wo kapyeybe niweŋe paa laha.

⁴⁸ A Yesu di pu pye: «A yee di ba ni ḡmɔparaa, ni pubegee ni ne taɔɔɔ ni, ma na jo kakuubye di ŋe ya? ⁴⁹ Ne bi bye ni yee ni caŋa beeri, na sipyii kalaa Kile-peŋe pugbɔhɔ ki ni, yee di ya ne co wɛ. Ga l'a pye, kɔnhɔ Kile Kafila wu ɔɔ di fa.» ⁵⁰ A wu kalaapiire ti beeri di baa, na wu yaha wà.

⁵¹ A lɛvɔɔ wa di daha Yesu feni, fatɔɔɔ ye ki bi mugile wu na. A shen nigin wa di wu co sipyii pu ni. ⁵² A wu wu fatɔɔɔ ki yaha wee keŋe ni, na baa kari ni ceepile ni.

P'a she ni Yesu ni Yawutuu wo kiirikɔɔn pu mu

(Macoo 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24)

⁵³ A p'i gari ni Yesu ni saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu kaban. Saraya naha shɔɔnrivee nɔɔfɔfɛ|Saraya naha shɔɔnrivee nɔɔfɔɔ, ni nɔhɔlɛɛ, ni saliya karamɔɔɔɔ pu beeri di puye pinne wà. ⁵⁴ A Pyeeri di laraga kɔn pu na, na daha pu feni, fo na she jé saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu wo kaŋa ki ni, na diin gedii pu tãan na na wahani.

⁵⁵ Saraya naha shɔɔnrivee nɔɔfɔfɛ pu fara kiirikɔɔn kuruɔɔ ki na, pee bi seeri kaa la shaa Yesu feni kɔnhɔ p'i wu gbo, ga pu ya li ta wɛ. ⁵⁶ Sipyiŋhemɛɛ ya kafineye seeri keree pye Yesu feni, ga pu jomɔ pu bi puye kaala.

⁵⁷ A sipyii pii di yiri na kafineye taha Yesu na na: ⁵⁸ «W'a yi jo wèe pii na na: «Sipyii p'a ke Kile-peŋe pugbɔhɔ kemu yereŋe ge, ne na ba kee ja, na katii yereŋe cabyaa taanri funɔɔ ni, sipyii keye ya kemu yereŋe wɛ.»»

⁵⁹ Ga lee be na, pu seeri keree ki jomɔ pu ya pye nigin wɛ.

⁶⁰ Wee tuun wu ni a saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu yiri yere sipyii pu niŋe ni, na Yesu pye: «Jomɔ pemu beeri pii sipyii pii wa yu mu shizhaa na ge, mu wa da pu ɔɔ shɔ-ɛ ge?» ⁶¹ Ga, a Yesu di cari wuye na, wu ya yaaga jo wɛ.

A saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu wu yege sanha na: «Ta mu wu ŋe Shɔɔɔ wɛ, duba fɔɔ Kile Ja we?»

⁶² A Yesu di wu ɔɔ shɔ na: «Uun, were ne wa. Yi na ba Sipya Ja wu nidɛɛŋe ŋa Se Beeri Fɔɔ Kile kanige cɛ. Yi na ba wu nibawo ŋa be sanha fugba nahaya ye na.»

⁶³ Lee na a saraya naha shɔɔnrivee wo nɔɔfɔgbɔ wu wuye pyaa wo fadeŋe sheŋgi loyire keŋe ni, na jo: «Ŋaha feni wù ŋe sanha seereɛ pu mu wɛ? ⁶⁴ Yi niwegee wa wu Kile mekyeegere jomɔ ni. Yee di wa yeke yu wɛ?»

A pu beeri di wu jaagi na w'a yaa na wu gbo. ⁶⁵ A pii di jɔlɔhɔ tugi wu na. A p'i Yesu naha pɔ, na wu kpɔɔn ni kaguruyo ni, na wu pye: «Ma kpɔnɔwɔ wu mege yiri wù mu?» A gedii pu be di Yesu kpɔn ni pu keye ni.

Pyɛeri ya foro Yesu kaa t̃aan

(Macoo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Na Pyɛeri yaha saraya naha shɔɔnriveɛ wo jɔnɔfɔgbɔ wu kaɔɔa ki ni, a saraya naha shɔɔnriveɛ wo jɔnɔfɔgbɔ wu wo kapyebyezhɔ wa di yiri wà zangaso wu fugba ni, na tigi jɔnɛ ki na. ⁶⁷ A wee di ba Pyɛeri ja wu na na wahani, na wu wii xuuni na wu pye: «Mu be wu bye ni Nazareti shɛɛn Yesu ni.» ⁶⁸ Ga, a wu foro wu kaa t̃aan na jo: «Ye mu wa yu ge, nɛ yi cɛ wɛ, nɛ yi naha cɛ wɛ.» Lee kadugo na a wu foro kari kpaan li ni, a xhupeshiime di mɛɛ su.

⁶⁹ A kapyebyezhɔ wu wu ja sanha na yi jo wee xuu wu wo sipyii pu mu na: «We ná we be wu wa pu ni.» ⁷⁰ A Pyɛeri di foro Yesu kaa t̃aan sanha.

Ba jeri ya pye wɛ, piimu pu bi yere Pyɛeri t̃aan ge, a pee be di wu pye: «Nakaara baa mu be wu wa pu ni, bani Galile shɛn mu be jɛ.» ⁷¹ Ga, a Pyɛeri di gaa na wuyɛ laɔi na jo: «Ná wemu kaa yi wa yu ge, nɛ wu cɛ wɛ.»

⁷² Taapile ni a xhupoo di mɛɛ su xhupeshuun wuu na. A Pyɛeri funɔɔ di do ni Yesu jomɔ pu ni na: «Yani xhupeshiilee ni shuun wuu pu pa mehɛɛ su ge, mu na ba foro nɛ kaa t̃aan tɔɔɔnii taanri na mu ya nɛ cɛ wɛ.» A mɛɛ di shɔ wu na.

P'a she ni Yesu ni Pilate mu

(Macoo 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

15 ¹ Jɔisɔɔgbɔhɔ ki na a saraya naha shɔɔnriveɛ jɔnɔfɛɛ|saraya naha shɔɔnriveɛ jɔnɔfɔwɔ, ni nɔhɔlɛɛ, ni saliya karamɔɔɔɔ, ni kiirikɔɔn kurunɔ ki beeri, a pee di puyɛ pinne, na puyɛ ja. A p'i Yesu pɔ, na she wu le Pilate keɔe ni.

² A Pilate di wu yege na: «Yawutuu wo saan mu jɛ ya?» A Yesu di wu jɔ shɔ na: «Uun, ba ma wa yi yu wɛ, wee nɛ jɛ.»

³ A saraya naha shɔɔnriveɛ jɔnɔfɛɛ p'i wu tɔɔɔ le ni jomɔ nɔnɛhɛɛ ni.

⁴ A Pilate di wu pye sanha na: «Mu wa da jɔshɔɔɔ ta shishiin pye-e ya? P'a keree kiimu taga na mu tɔɔɔ leni ge, mu wa kee nuri-i ge?» ⁵ Ga Yesu ya wu jɔ shɔ wɛ, a lee di bye kakanhana Pilate mu.

P'a Yesu jaagi na pu wu gbo

(Macoo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39—19:16)

⁶ Ayiwa kaa la bi tee na byi Yawutuu pu mu, lee je yee beeri pu bu kasoleme wemu sha Pilate mu pu Bulooro J̄uwuuro Kalene|Kalene li ni, w'a wee yaha. ⁷ Ná wemu mege ki je na Barabasi ge, wee ni wu n'a she pyenii bi bye kaso ni wee tuun wu ni. Pee wa bi sipya wa gbo pu wo n'a she wu funṅo ni. ⁸ A sipyiire t'i gari Pilate y'iri na she wu jeeri na w'a tee na kaa lemu pyi pu mu ge, na wu lee pye.

⁹ A Pilate di pu ṅo shṅ na: «Yi la je di Yawutuu pu wo saan wu yaha yi mu ya?» ¹⁰ Bani Pilate bi li ce na Yesu wo jejeen na saraya jaha shṅonrivēe ṅuṅofēe|saraya jaha shṅonrivēe ṅuṅofṅo p'a bi wu le wee keje ni. ¹¹ Ga, a saraya jaha shṅonrivēe ṅuṅofēe p'i sipyiire ti sṅn, na pu Pilate jeeri na wu Barabasi yaha.

¹² A Pilate di pu pye sanha na: «Yawutuu pu wo saan wu wi ge, di leke pye wu na we?» ¹³ A p'i xhuulo sanha na jo: «Wu kori tige na!» ¹⁴ A Pilate di pu yege na: «Kakuunṅo leke wu d'a pye we?» Ga, a p'i xhuulo xuuni na toro taashiine li t̄aan na: «Wu kori tige na!»

¹⁵ Pilate funṅo bye wu sipyiire ti wo jidaan pye. Lee wuu na w'a Barabasi yaha, na Yesu kan p'a kpṅn ni susṅṅo ni, na wu le pu keje ni pu kori tige na.

Sṅsṅsii p'a Yesu la wolo

(Macoo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

¹⁶ A sṅsṅsii p'i gari ni Yesu ni gbafeeri wu kaṅa ki ni, na pu kurunṅo ki sṅsṅsii pu beeri pinne wà. ¹⁷ A p'i saanra fadeboronṅo nijiga ka le wu na, na xhuyo shin na pye saanra judṅṅo, na lee tṅ wu ṅunṅo ni. ¹⁸ Na fṅ kan wu mu na: «J̄laabye, Yawutuu saan!» ¹⁹ A p'i ganha na wu kpṅṅn ṅunṅo ke ni ni wahagaan ni, na jṅṅṅo tugoo na woni wu na, na leele wu fēe ni, na li pye kanna p'a wu pele. ²⁰ P'a wu la wolo xṅ ge, na kee fadeboronṅo nijiga ki wolo wu na, na wuyē pyaa wo f̄aya yi le wu na, na foro ni wu ni kanha ki ni, p'i she wu kori korikoritige ki na.

P'a she Yesu kori tige na

(Macoo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

²¹ Ayiwa, na pu yaha pu na gaanji, a p'i ná wa ja w'a y'iri wu kereye ni na doroo, wee mege ki bye na Simṅ. Sirine kulo li shen w'a bye wii. Alekisandire ni Urufusi ye to wu bye wii. A sṅsṅsii p'i wee karamu w'a Yesu korikoritige ki ɔ. ²² A p'i gari ni Yesu ni xuu wa ni, wee mege je na «Goligota», lee kori je «J̄ugṅṅṅo xuu.» ²³ A p'i duven suri durṅgi losorogo

ka ni na kan wu mu na wu yee gba, ga Yesu ya ta soƙo na yi gba we. ²⁴ A p'i wu kori tige na, na wu fàya yi shan tahaa tahaa. A pu beeri di kagaangaa lo, na kee pinne kan wa mu w'a shan shan fàya tahaa ki nɔɔ ni. A p'i yi lo, wa beeri w'a wu wo kagaan woyo lo.

²⁵ P'a wu kori tige ki na tuun wemu ni ge, lee ya pye jisooƙo tuunoo ni gbarasheere wu na. ²⁶ P'a wu jaagi lemu na ge, na lee ka na:

YAWUTUU WO SAAN WE.

²⁷ A p'i kakuubyii shuun kori tiye na Yesu taan, nigin wa bye wu kanige ce, nigin wa di ne wu kamene ce. [²⁸ Lee na Kile Kafila w'a yemu jo na pu na ba wu tɔɔ le kakuubyii ni ge, yee nɔ ya fa.] ²⁹ Kodoroloo pu bi pu nɔɔ kori, na wu shehele, na yu: «Uun, mu wemu w'a jo na mu na Kile-peeɔe pugboho ki ja, na ki yereɔe sanha cabyaa taanri funɔ ni ge. ³⁰ Maye sho sa! Tigi laha tige ki na!»

³¹ Saraya naha shoonrivee nɔɔfe|saraya naha shoonrivee nɔɔfo ni saliya karamooƙo pu be bi Yesu la wo puye te ni, na puye pyi na: «W'a sipyii piitiilee sho, ga w'a da ja wuye sho we, ³² Shoo we wu ne Izirayeli wo saan wu ge, wu tigi laha nime korikoritige ki na, kɔnhoo wu na wu da wu na.» Namaa shuun wemu p'a kori ni wu ni ge, pee be bi wu fanri.

Yesu xugana

(Macao 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

³³ Ba caɔa k'a pa nɔo midi na we, a nibiige di je fiige ki beeri ni, fo na she nɔo yakoɔo tuunoo ni taanri wu na. ³⁴ Ba yakoɔo ki wo tuunoo nii taanri w'a pa nɔo we, a Yesu di ba mujuugbooo wa na: «Eli, Eli, lama sabakatani?» Lee koo ri ne: «Na Kile, Na Kile, naha na ma d'a na yaha we?» ³⁵ Piimu niyereye yi bye wa ge, ba pii ya lee mujuu li logo pee ni we, na jo: «Wii, Kile tudunmoo Eli w'a yiri.» ³⁶ A shen nigin wa di baa kari pu ni, na she yoro fyenmi vinegiri ni, na tee migile kagaantooƙo ka na, na she gan Yesu mu wu so. A wee na wu jo: «Yi yere wu wu wii Eli bu da wu na da ba wu tirige.» ³⁷ Ga, a Yesu di mujuugbooo wa, na xhu. ³⁸ Taapile ni a Kile-peeɔe pugboho ki nahaparaga fana nigbilege k'i daa shuun, na lo fugba wu na fo nige ke. ³⁹ Soosii nɔɔfo we niyerege ki bye na saha ni Yesu ni ge, wee ya wu na w'a sipile wa na xhu ge, a wu jo: «Can na, Kile Ja ye pyaa ki bye we na we.»

⁴⁰ Cee pii be bi yere taliige ni na kii keree kii wii. Pii meye yi wa ye pu ni: Magadala sheen Mariyama, ni Yakuba nibire ni Zhose ye nu Mariyama, ni Salome. ⁴¹ Pee cee pu p'a bi taha Yesu feni, na wu tege wu labye wu na, na wu yaha Galile fiige ki ni. Cee nipehemee piitiilee be bi taha wu feni na kari Zheruzalemu ni.

Yesu legana faɲa ni

(Macoo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁴²A yakonɔ k'i nɔ, kee je Pɔri caɲa. Kee caɲa ki shi na Yawutuu pu ma cadeenge ki keree gbegele yaha, kee da nɔho pye Yesu caxhugo caɲa. ⁴³A Arimate sheen Yusufu di ba. Kiirikɔɔn kurunɔ ki sipyigbo wa wu bye wii. Wee be bi Kile wo saanra|Kile saanra ti sigee, a wu nunɔ waha na she Pilate mu, na Yesu nixhugo ki jeeri wu mu. ⁴⁴A lee di Pilate fo wu na logo na Yesu ya xu tovuyo na me. A wu sɔɔsɔsɔii nunɔfoɔ wu yiri, na wu yege Yesu xuduun bu da w'a mɔ. ⁴⁵W'a nɔshɔɔɔ ta na yiri sɔɔsɔsɔii nunɔfoɔ wu yiri ge, a wu sɔɔ na Yusufu wu Yesu nixhugo ki lo. ⁴⁶A Yusufu di fatonɔ ka sho, na Yesu tirige, na kee fatonɔ ki migile wu na, na wu le faɲa ka ni, kee bi tugi yaha faaya yi ni. Na xho na kageegboho ka gologolo taga faɲa ki nɔ tɔ. ⁴⁷Magadala sheen Mariyama ni Zhose nu Mariyama, pee bye wa na Yesu nixhugo ki taleɲe ki wii.

Yesu ya je na foro xu ni

(Macoo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

16 ¹Ba Yawutuu wo cadeenge k'a toro we, a Magadala sheen Mariyama, ni Yakuba nu Mariyama, ni Salome ye di she nudanga yanmuyɔ sho, na p'i she Yesu nixhugo ki tire ni yee ni. ²A p'i gari faɲa ki na Dimazhi wu nisɔɔɔ ki na, caɲa ki foroduun ni. ³Pu bi puye pyi na: «Jɔɔ wu d'a zhe kageegboho ki gologolo laha we mu faɲa ki nɔ na we?» ⁴A p'i wii na kageegboho ki ta k'a gologolo laha faɲa ki nɔ na. ⁵A p'i je faɲa ki ni, na na wa ja wa, wu nideenge ki bye kanige ce we ni, fadedɔɔngɔ nivige di je wu na. A l'i bye pu fyaara wuu mu kakanhana xuuni. ⁶A wee di pu pye: «Yi ganha fya we. Nazarɛti sheen Yesu we w'a kori tige na ge, wee y'a zhaa. Wu wa naha we; w'a je. P'a wu sinniɲe xuu wemu ni ge, yi wee wii. ⁷Ga yi she yi jo wu kalaapiire ti mu ni Pyɛeri be na: «W'a gaɲi yi jaha na Galile fiige ki ni. Yi na zhe wu ja wa ma na jo, ba w'a bi yi jo yi mu we.» ⁸A cee p'i fya na jele, na baa foro faɲa ki ni. Pu ya yaaga jo sipya wa shishiin be mu we, bani pu bi fya.

Yesu ya wuye she Magadala sheen Mariyama na

(Macoo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

⁹Yesu niɲeɲe na foro xu ni, Dimazhi wu nisɔɔɔ ki na, a wu wuye she Magadala sheen Mariyama na jaha na. Jinaa gbarashuun wu bi kori yeege wee ni. ¹⁰Pii pu bi naari ni Yesu ni ge, a Mariyama di she yi jo pee mu.

Pee jahaya yi bi tanha, mēhē pu bi suu. ¹¹ P'a logo na Yesu wa jiiifēere ni, na Mariyama w'a wu ja ge, pu ya dà li na wē.

Yesu ya wuyē she wu kalaapiire shuun wa na

(Luka 24:13-35)

¹² Lee kadugo na pu shuun wa di ba ganha na gaanji kulo la ni. Pu nigariwuu, a Yesu cogo jeriwo di wuyē she pu na. ¹³ Ba p'a kuri pa wē, na ba yee jo kalaapiire tisara mu, pu ya dà yee bē na sanha wē.

Yesu ya wuyē she wu kalaapiire ke ni nigin wu na

(Macoo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Kapyēgee 1:6-8)

¹⁴ Lee kadugo na a Yesu di wuyē she wu kalaapiire ke ni nigin wu na, na pu yaha pu na li. A wu jo ni pu ni pu n'a daa baara, ni pu niwewaa li wuu na, bani pii p'a wu ja wu d'a jē xō ge, pu ya dà pee na wē.

¹⁵ A wu yi jo pu mu na: «Yi she koṅṅ ke kabaya ye bēeri na, y'i Kile wo Jozaama pu yere li pye sipyii pu bēeri mu. ¹⁶ Sipyia wemu bu dà li na na batize, wee na zhō, ga wemu ya dà wē, wee wo jaagi kanhama pu na ba golo. ¹⁷ Piimu bu dà, pee na ba kii kakanhaṅaa kii pyi: Pu na ba jinaa kōri na yeege sipyii ni nē mēge na. Pu na ba shi watii jomō yu. ¹⁸ Pu na ba wōlō conī pu keye ni. Pu bu sipyigbō yaaga gba, kee wa da yaaga kyēegi pu mu wē. Pu na ba pu keye taha yama fēe na p'a juuṅṅ.»

Yesu ya kuri kari Kile yiri

(Luka 24:50-53; Kapyēgee 1:9-11)

¹⁹ Kafō Yesu ya jo xō ni pu ni ge, a wu yiri, na dugi kari fugba we ni, na she diin saanra tateṅge ki ni Kile kanige cē. ²⁰ A pee kunni di gari, na she Jozaama pu jo kabaya yi bēeri na. Kafō bye ni pu ni pu labye wu bēeri na, na kakanhaṅaa pyi kiimu ya li shee na kajii li wa pu jomō pu ge.]